

price
biha • fiyat
2.5 DM
10 Skr
3 G
2.5 Sfr
1 £
1.5 \$

KURDISTAN PRESS

ROJNAMEYA 15 ROJÎN • 15 GÜNLÜK GAZETE

•Tel; [46] Ø8-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-29 50 56

KOMÜNİST PARTİ KÜRT SORUNUNU TARTIŞABİLECEK Mİ?

“ULUSAL AJAN ÖRGÜT” KURULACAK MI?

CIA pasaportlu, MIT vizeli legal Kürt partisi kurma girişimleri gündemleştiriliyor?

Partinin, Ulusal - demokrat bir programla ortaya çıkarılacağı sanılıyor!

Bu tür bir parti kitlesinin de eskiden Marksist olma iddiası taşımakla beraber, Avrupa'da demokratlaşan yığın Kürt aydınları arasından devşirildiği iddia ediliyor!

SAYFA 3

Nivîskar Ordixanê Celîl

Ordixanê Celîl

“Ev xizmeta ku em li Yekîtiya Sovyet dikin, encax ji we re dikare bibe rênîşanek.”

“Em çawa dikin, hûn jî karin wûsa bikin... Em jî dikarin gelek tiştan ji we hîn bin.”

DI RÛPELA 12'AN DE

Foto; ANK

Nûçevanekî Kurdistan Press li gel pêşmerge di nav şereki dijwar de beşdar bû!

Nûçevanê Kurdistan Press: “Tiştê ku herî bala min kişand; kesên ku ji vê baregehê bi rê diketin pir bi kêf bûn. Weke ku biçin cejneke, welê bi rê diketin.”

“Li gor dîtina me, kesên ku bo azadî, demokrasî û pêşketinê kar dikin, di pêşiya wan de rêyekê tenê heye; serîhildaneke çekdarî li dijî paşverûtiya rejima Eflaqî û Saddam.”

“Ez jî wek hevalê xwe dibêjim: Serketineke mezin e. Tektîk û pêşengiya hêzên pêşmergeyên me jî carekî din bi dost û dijminan hate xwuyakirin.”

DI RÛPELA NAVÎN DE

TC karşıdevrimi silahlandırıyor!

SAYFA 2

Tarihçi N. Psyroukis

“M. Kemal Sömürgeciydi”

“Türk ulusu, baskıcı bir ulus olarak var olmuştur. Halkların ‘efendisi’ Osmanlı İmparatorluğu’nun imtiyazlı ulusuydu!”

“Türk ulusunun zulmeden bir ulus olduğu gerçeği, Lenin’in dikatinden kaçmıştır.”

Eğer uluslararası devrimci hareket güçlenir ve dünya çapında anti-kapitalist ve proleter istekleri kabul ettirebilir bir duruma gelirse, Kürtler de kendi kaderini tayin hakkını elde ederler.

SAYFA 6

Osman Sebrî

“Dibêjin em komunîst in, lê bi zimanê xwe napeyivin, naxwazin bipeyivin. Li malên xwe, bi jin û zarokên xwe re bi tirkî, bi erebî û bi farisî dipeyivin. Lê bi kurdî napeyivin, naxwazin... Ma komunîstî holê dibe? Wey xwelî serê me be!”

Dİ RÛPELA 13'AN DE

5 Aralık 1987 tarihini taşıyan Türkiye'deki Resmi Gazete'de yayınlanan Kanun Hükümünde bir Kararname oldukça dikkat çekici. Bu Kararname Kuzey Kürdistan (Doğu ve Güneydoğu Anadolu)'da yaşayan halka; ateşli silahlarına ve menşelerine bakılmaksızın taşıma ve bulundurma ruhsatı verme yetkisini Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'ne tanıyor. Kararnameye göre, bölgede yaşayanlar 5 Aralık'tan itibaren 45 gün içinde başvuru yaparlarsa bu haktan yararlanabilecekler.

Bu süre içinde ruhsat alanlar hakkında silah taşıma ve bulundurmaya yasaklayan yasa ile TCK'nın ilgili hükümleri uygulanmayacak. Kararname ile ruhsatlar, harçtan da muaf tutularak kolay alınması sağlanmış oluyor. Bunun yanı sıra, ruhsata bağlanan silahlardan veraset yolu ile kendilerine intikal edenler, ilgili süre içinde başvurdukları takdirde ruhsat alabilecekler. Ayrıca, Kanun Hükümünde

ki Kararname'de belirtildiğine göre, bu silahlar ikinci bir şahsa devredilemeyecekleri gibi satılamayacaklar da.

Bununla beraber, ruhsat verme yetkisini Olağanüstü Hal Valiliği gerektiğinde bölge kapsamındaki valilere ve civar il valilerine verebilecektir.

Ruhsatlı silah alma izni, bu kararname ile üstelik çeşitli kolaylıklarla, Türkiye genelinde değil de yalnızca Kuzey Kürdistan'a tanınması düşünülmüştür! Bu ayrıcalık ne? TC "Bölücülük" mü yapıyor?

6 Aralık 1987 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yer alan yoruma göre "bölge halkının isteği" üzerine söz konusu izin çıkarılmış! Ne zamandan beri TC, Kürt halkının taleplerini yerine ge-

TC karşı-devrimi silahlandırıyor!

tirmeye başladı acaba? Üstelik kendi ceza kanununun hükümlerini aşan bir uygulama ile!

TC'nin Kuzey Kürdistan'da silah toplama ile ilgili kararname, yöntemleri halen belleklerde tazeliğini korurken, neden şimdi silahlandırma kolaylıkları sağlanıyor? Gerçi, son dönemlerde TC resmi politikasında sık sık değişik yön-

temler uygulamaya başladı ya; bu da bunun bir parçası olsa gerek.

Tüm silah toplama girişimlerine rağmen, TC de

Kürt halkını tümünden silahsızlandıramadığını biliyor. Saklanan silahları bu yolla ortaya çıkarmak ve böylece daha kolay denetimi sağlamak kararnameinin amaçlarından biri.. Bunun yanı sıra, devlet yanlısı yerel

güçlerin/işbirlikçilerin de yasal bir şekilde silahlandırılması sağlanmış olacak. Ayrıca, Kürdistan'da devrimci muhalefet güçlerinin etkisiz olduğu bir ortamda devletin böyle bir uygulamadan çekinmeyeceği besbelli. Bütün bunlarla beraber hiç kuşku yok ki bölgeye silah ruhsatı verme esasen karşı devrimin devlet eli ile

ve devletin kontrolü altında silahlandırılmasından başka bir anlam taşımamaktadır.

★

Bunun yanı sıra Kuzey Kürdistan'da eğitimin militaristleştirilmesi de yeni bir boyut kazandı. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı, Kuzey Kürdistan'da gö-

revlendirilmek üzere, ordudan öğretmen almayı sağlayan ortaklaşa bir yönetmenlik hazırladılar. Söz konusu yönetmenlik Sayıştay'ca mali yönden incelemeye MSB'ye gönderildi.

Böylece, ilk ve orta öğretimde askerler tarafından ders verilecek. Ordudaki disiplin ve eğitim anlayışıyla Kürt öğrencileri daha hızlı bir şekilde Türk'leştirilirken, erken yaşta zaptı altına alınmaları da sağlanmış olacak. Bir süre önce, Türk Milli Marşı (İstiklal Marşı), Kuzey Kürdistan'daki okullarda her sabah zorunlu olarak okutulmaya başlanmıştı. Şimdi sabah akşam okutuluyor! Anlaşılan bu uygulama "milli duyguları" pekiştirmeye yetmedi!

Zaten, son iki yıldır Yatılı Bölge Okulları'nın Müdürlüğü ordudan gelen subaylar tarafından yapılıyordu. Bu son yönetmenlikle uygulama sadece yasallık ve yaygınlık kazanmış olacaktır.

ANK • Özel

PEŞMERGE

Kürt hareketinde bir slogan, enternasyonalist sloganları da peşine takarak birinci sırayı almış durumda. Mitingler, bildiriler, radyo konuşmaları, pratik siyasi çalışmalar genellikle şu sloganla bitiyor artık: Yaşasın Peşmerge...

Peşmerge, denebilir ki, bütünü ile Kürdistan'ın kendi özgün yapısı üzerinde şekillenmiş, katıksız bir halk ordusudur. Esas kimliğini ise, Güney Kürdistan'da bulmuştur. Dahası Güney Kürdistan'da sürdürülen silahlı mücadele içinde şekillenmiştir.

Yıllardan beri süregelen ve yokluk ve yoksunluk içinde sürdürülen mücadelenin tüm yükü peşmergenin omuzlarındadır. Bu dün de böyleydi. Bugün de böyle.

Alandan dönen arkadaşlarımız sorunu şöyle formüle ediyorlar: *Ekim Devrimi İşçi Sovyetleri'nin, Çin Devrimi Köy Komünleri'nin omuzlarında yükseldi. Güney Kürdistan'da devrim hiç kuşkusuz peşmergenin omuzları üzerinde yükselmektedir. İdeolojik kalıplarla şartlanmış beyinlere, bu tez, her ne kadar abartma ya da milliyetçi yargı diyebiliriz de, peşmerge bugün işçi sovyetlerinin ya da köy komünlerinin politik olduğu kadar toplumsal fonksiyonlarını da kimliğinde sentezleştirmiş bir olgudur.*

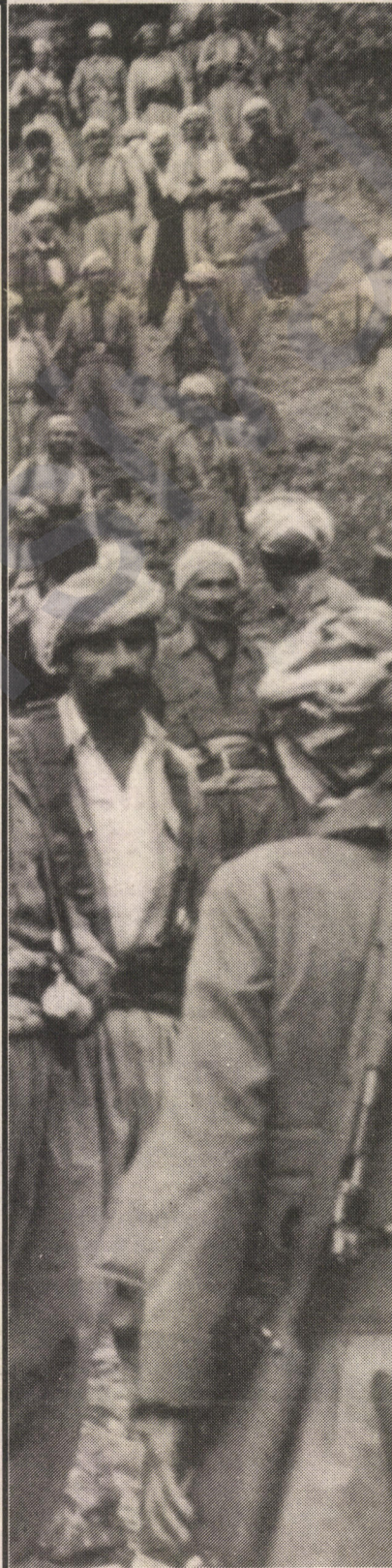
Kanlı bir savaş ve sınırsız bir yıkım içinde, Kürdistan'da yeni bir toplumsal yapı oluşuyor. Bu toplumsal yapı, şiirini, romanını, sinemasını, müziğini, resimini ve diğer estetik ürünlerini de yarata yarata yoluna devam ediyor. Peşmerge karargahlarında, rahatlıkla batı orkestralarında çalacak yetenekte ve ustalıkta modern müzisyenleri dinlemek kimilerine pek şaşırtıcı gelebilir. Bize de çok şaşırtıcı gelmişti.

Kurtarılmış bölgelerin sokaklarında duvar diplerine dizilmiş tablolar devrimin resmini yapan usta ellerden çıkıyor. Yakılan ormanların kök ağaçlarını binbir ustalıklarla işleyen heykeltıraşlar gene devrimin görülmemiş, dünyaya gösterilemeyen zenginlikleri.

Peşmerge yalnızca ateş hattında savaşan militan bir gerilla timi değil. O aynı zamanda kurtarılmış alanların siyasal ve toplumsal örgütlenmesinin içinde yer alıyor. Peşmerge halkın demokratik geleceğini pekiştirip derinleştirmesi için onun örgütlenmesinde, bir asker olarak değil, bir vatandaş olarak da var. Her yerel örgütlenme de peşmergeyi görmek mümkün.

Diğer yandan halkla kan bağı hiç kesilmiyor. Üretim ile cephe arasında kurulan kan bağı, süreç içinde peşmergeyi halkın bütünlüğü içinde bir öge haline getirmiş durumda. Hemen hemen her Kürt ailesinden bir ya da bir kaç kişi peşmergedir. Peşmerge olmak grur duyulan, övülen bir olaydır. Şunun altını çizelim: Kitapların yazdığı bütün halkın silahlanmasına tekabül eden Halk Ordusu'na peşmerge örgütlenmesi dışında bir örgütlenme ile ulaşmak mümkün değildir. Ama, peşmerge örgütlenmesine ulaşmak da sanıldığı kadar kolay değildir. Özellikle Türkiye pratiğinin çarpık silahlı mücadele anlayışının, Lübnan'da yapılan eğitimlerin peşmerge örgütlenmesi ile bir ilişkisi yok. Silahlı mücadeleden söz edildiği zaman Kürdistan'da peşmerge örgütlenmesi dışında bir örgütlenme aramak, bizim küçük burjuva hayallerimizden başka bir şey değildir.

Peşmergenin yer aldığı siyasal yapılanmalar şu ya da bu şekilde eleştirilebilir. Bu farklı bir şey. Ancak, Kürt halkının kendisi durumuna gelmiş olan peşmerge örgütlenmesi hakkında takkeleri önümüze koyup düşünmek zorundayız. Türkiye'de ithal malı silahlı mücadele anlayışları kitle içinde bu nedenle bir türlü kendisine hayat hakkı bulamadı. Bulması da mümkün değil.

PÊŞMERGE

Di tevgera Kurd de, durûşmek derketiye, ku durûşmên navnetewî jî da ye dî xwe û rêza yekemîn girtiye. Êdî, meş, belavok, axaftinên radyoyan, xebatên siyasî yên pratîk bi vê durûşmê dawî dibe: *Bijî Pêşmerge!*

Mirov dikare bêjê, pêşmerge bûye ordiya gelêrî ya ku li ser awahiya taybetî ya Kurdistanê şikiliye. Ordîyeke gelêrî ya safî ye (xwe serre). Bîngeha şexsiyeta xwe jî, ji Kurdistanê Başûr standîye, her wisa jî, di nav têkoşîna çekdarî ya Kurdistanê Başûr de pêkhatîye.

Hemû barên têkoşînê ku bi salan û pê ve li nav neçarî û belengaziye de tê ajotin li ser milên pêşmerge ye. Eva ha doh jî wisa bû, îro jî wisa ye.

Hevalên ku ji herêmê (Kurdistanê Başûr) vedigerin, vê pîrsê weha didin xwuyakirin: *Şoreşa Oktobirê li ser milên Sovyetên Karkeran; Şoreşa Çînê li ser Komünên Gundan bilind bûbûn, bê gumane şoreşa Kurdistanê Başûr jî li ser milên pêşmerge bilind dibê.* Çendî ku li wan mêjiyên, ku bi qalibên ideolojîk bi şert bûne, mimkine ku ev têza (dîtina) ha re bêjin pesindayîn û netewaperestiyê ye. Lê belê, îro pêşmerge fonksiyonên siyasî û civakî ya Sovyet û Komünên Gundan di şexsiyeta xwe de sentez kiriye (vejerandîye).

Li Kurdistanê, di nava şerrekî bi xwîn û wêrankirineke bêdawî de awahiyeke civakî nû pêk tê. Ev awahiya civakî bi xwe re (li gel xwe) berhemên xwe yên helbest, roman, sînema, muzîk û wêne xwe jî diafirîne û li rêya xwe berdewam dike. Ji hinekan re, di baregehên (qerargah-meqer) pêşmergan de guhdarkirina mirovekî jêhatî û herweha yekî ku dikare li nav orkestrayên rojava de bixebite eceb werê, ev yeka ha pêşî bo me jî tişteke eceb bû. Li kolanên navçeyên rizgarkirî li bin dîwaran tabloyên ji destên hunermendên jêhatî ku wênayê şoreşê çêdikin derdikevin. Pêkarên (heykeltıraş) ku ji qurmên darên şewitandî bi jêhatîbûnê dixemilênin dewlemendiyên şoreşê ne, ew nayên dîtîn û ji cihanê re nayên nasandin.

Pêşmerge ne tenê tîmeke gerilla ye, ku li nav xeta agir de tédikoşê; herwisa ew di heremên rizgarkirî de li nava rêxistinên siyasî û civakî de jî cihê xwe digire. Pêşmerge, ji bo ku mîrata (tûrasa) demokratîk a gel xurt bibe û pêşkeve; di nav hûnaka wê de ne tenê wek eskerêkî, lê weke hemwelatîyekê cihê xwe digirê. Di nav her aliyê jiyandê de û di nav her hûnandinê de cihê pêşmerge heye.

Li aliyê din, pêwendiyên xwîn yê wî gel xelkê tû caran qut nabe. Ev peywendîya xwîn, ku di navbera afirandinê û cephe de hatiye avakirin, di nav pêvajoyê de, pêşmerge kiriyê parçeyeke ji xelkê. Mirov dikare bêjê, hema hema ji her malbatekî Kurd mirovek an jî du mirov pêşmerge ne. Pêşmergetî tişteki hêja û bi rûmet e.

Divê em vê baş bidin xwuyakirin: Pirtûkên ku çêla (qala) biçek kirina (çekdarkirina) xelkê dikin, ji xeynî hûnaka pêşmerge, gihiştina wê hûnake ne gengaz (mimkin) e. Lê belê, gihaştina hûnaka pêşmerge jî weke ku tê fikirîn ne hesan e.

Nemaze bê xwuyakirin ku mantiqa Tirkîyê ya tevlihev a têkoşîna çekdarîyê û perwerdeyên çekdarî li Libnanê tèn çekirin tû eleqa wana bi hûnaka pêşmerge ve tune ye. Gava li Kurdistanê jî xeynî hûnaka pêşmerge, qala têkoşîno çekdarîyê bê kirin ew jî xwewnên burjuvaziya me ya piçûk pê ve tişteke nîne.

Mirov dikare rêxistinên siyasî ku pêşmerge di nava wan de cih girtine rexne bike. Ev tişteke din e. Lê belê, divê em kumê xwe deynin pêşîya xwe, li ser hûnaka pêşmerge, ku bûye mîna xelk bixwe bifikirin. Ji ber dîtîna jî derva hatî (îtxal) ya têkoşîna çekdarîyê li Tirkîyê jî xwe re di nava xelkê cihêki peyda nekir. Û jî xwe re rewşa jiyandê peyda nekir. Peydakirina wê jî ne mimkin bû.

TKP Kongresi üzerinde bir hayli tartışma yapılmıştı. Yıllar sonra yapılan kongrenin meşru olup olmadığı başlı başına bir tartışma konusuydu. Bununla beraber kongre salonunun bir perde ile ayrılması ve bazı delegelerin bu perde arkasından kongreyi izlemeleri de üzerinde çokca tartışılan konuların başında geliyordu.

Kapalı bölümde iki Kürt misafirin kongre izleyicileri arasında yer aldığı ise fısıltı gazetesi ile politik çevrelere ulaştığı zaman oldukça "zengin" yorumlara neden olmuştu. Daha önceleri de -Kürt hareketinin bir yükseliş döneminde olduğu gibi- Türkiye'de CIA pasaportlu ve MİT vizeli legal Kürt partileri kırım sorunu tartışılmıştı. Özellikle 1974'lerden sonra önlenemez bir hızla yükselen Kürt hareketi, kurulması tasarlanan böyle bir Kürt partisi ile bir hayli çalkantı geçirmişti. Her ne kadar ciddiye alınmıyormuş gibi görünüyorsa da, o dönem politik kulislere konu enine boyuna büyük bir ciddiyetle tartışılmıştı. Bu nedenle de, bütün bir cumhuriyet tarihi boyunca tartışılmayan, tabu halinde tutulan konuları tartışan Kürdistanlı devrimciler şu ya da bu nedenle eleştiriler yöneltilmiş, devleti Kürdistan'da bir katliama kışkırtıcı nitelikte görülen bu tür tartışmaların yapılmaması, araştırma ve inceleme kitaplarının yayınlanmaması sık sık öne sürülmüştü.

Bunda başarılı olunamadı. Kürt hareketi geniş ve yaygın bir çalışma üzerinde kendi sorunlarını gücü yettiğince tartıştı. Bu tartışmaları mahkemelerde de savunarak ideolojik düzeyde küçümsenemeyecek mesafeler katetti.

Emperyalizmin çıkarlarına uygun ve Türk devletinin de onaylayacağı devletin Kürt partisi girişimleri de şu ya da bu biçimde bir dönem sürdü. ABD'den ithal edilip, birdenbire parlak bir politikacı durumuna getirilen Kamuran İnan'ın başını çektiği iddia edilen bu parti çalışmasında, 12 Mart zulmu karşısında sinerek politikayı bırakmış bazı ilerici Kürt aydınlarının TİP üyesi sosyalist aydınların da yer alacağı neredeyse kahve sohbetlerine konu olacak duruma geldi. Ya da getirildi. Yükselen Kürt hareketinin devrimci çalışması ve tartışmaya sunduğu tezlerin geniş ve yaygın bir kitle temeli üzerinde hayat bulması ile beraber de bu çalışmanın sesi soluğu duyulmaz oldu.

Yukarıda sözünü ettiğimiz TKP Kongresi'nden sonra ise, gene bu tür "sansasyonel" tartışmalar politik kulislere aktüel bir sorunu haline geldi. İddia edildiği üzere, TKP Kongresi'ne davet edilen iki Kürt, bu tür bir pazarlık için çağrılmışlardı. Bunlar, 12 Eylül rejiminin dışarıya savurduğu kadrolar arasında meydana gelen sarsıntıdan istifade ederek Kürt örgütlerinin

parçalanma sürecini kışkırtıcı faaliyetler içine gireceklerdi. Parçalanmış örgütlerden ayrılarak köşesine çekilmiş popüler isimleri de çalışmalarına ortak edecekler ve TKP yanlısı güçlerin de propagandif çalışmaları ile naylon bir Kürt örgütü kuracaklardı. Bu örgüt, Türkiye'de "Marksist-Leninist" olup da Avrupa'da "Yurtsever-demokrat" kesilen yığınları da bünyelerine alan 'ulusal' bir 'Kürt' partisi olacaktı. Bu parti "yurtsever - demokrat" bir programla ortaya çıkacaktı.

Naylon örgütün gönüllüleri bir hayli fazlaydı. Yapılan kulis faaliyetlerinin kısa sürede duyulması ise önlenmesi mümkün olmayan bir şeydi. Esasen, Güney Kürdistan'ın ve Orta-Doğu'nun çetin şartlarında devrimci gömleklere zaten birer ikişer, sessiz sedasız değiştirilmiş, Avrupa'da komünist olmanın kolay kapılarına dayanılmıştı. Ancak bu başı bozuk yığın TKP içinde örgütlenmesi biraz riskli idi. Daha çok, Kürt hareketinin temel tezlerini bilinçli olarak dışlayan açık toplantıların pozubentli koruyucuları ya da kapıcıları olma durumundaydılar. Bir siyasi yapı da şu ya da bu biçimde organize olmaları gerekiyordu.

TKP'nin Sol Birlik girişimi naylon Kürt örgütü faaliyetlerinin bir diğer uygulaması olarak değerlendirilmekteydi. TKP'nin ideolojik olarak Sol Birlik'in ana örgütü olduğu kabul ediliyordu. İdeolojiden anlaşılması gereken ise, prosovyet ideolojik merkezdi. Bu anlamda, Sol Birlik içindeki Kürt örgütlerinin eriyeceği veya TKP tarafından eritileceği ve kurulması tasarlanan naylon örgüte zemin ve "kadro" yaratılacağı da politik çevrelerin ortak görüşü durumundaydı.

TKP'nin Türkiye'ye gitmeden önce, Ekim Devrimi'nin 70. Yıldönümü Kutlama Törenleri'ne "Sol Birlik Delegasyonu" adı altında bu iki Kürt örgütünü de davet etmesi, gene, Kürt hareketinin başına örülmesi planlanan çorabın ilmicleri olarak değerlendiriliyordu. Sol Birlik içindeki Kürt örgütlerinin tabanlarının son derece rahatsız olmalarına karşın, tepeleri hallerinden

memnun görünüyorlardı. Ya da giriştikleri ilişkiler ve sahip oldukları ideolojik yapı gereği, zaten elleri kolları bağlı sayılmaktaydılar.

Sol Birlik Delegasyonu da Kürt hareketleri açısından çarpık bir bileşimden oluşuyordu. Sol Birlik'in motor gücü olan TKP, bu delegasyonda temsil edilmemişti. Diğer iki Türk örgütü ise temsilci düzeyinde katılmışlardı. Kürt örgütlerine gelince, Onlar, bu delegasyonda Genel Sekreter'leriyle temsil edilme durumundaydılar. Sol Birlik içindeki Kürt gruplarının protokol diye bir sorunları yoktu tabii. Ancak, Türkiye'ye gitmeye hazırlanan TKP ve

olgu olarak kabul görmediği ise devrimci güçlerin bir sorunuydu. Zaten, TKP ve TİP'in Türkiye'ye gitme projeleriyle beraber Sol Birlik olayı da tarihin çöp sepetine atılma gibi hazin bir gerçekle yüzyüze gelmişti.

Türkiye'de ise SHP bile artık "Kürt dili konuşulmalı" filan diyebiliyordu. Burjuva basınının kaleşörleri, militarist generallerin akıl hocaları bile Kürt olgusunun şu ya da bu biçimde artık kabullenilmesinin gereğine işaret ediyorlardı. Avrupa'daki politik merkezler konusunda iddialydılar. Kaldı ki proleter kimlikli bir Kürt hareketi de, Avrupa burju-

meseleyi hiç bir biçimde teorik tutarlılığı içinde sunmaz ve tartışmazdı. Bu bilinen ve deneylerle sabit bir "intihar" olurdu. Oysa, legale çıkmaya hazırlanan Genel Sekreter'ler hiç de intihar etme düşüncesinde değildiler. Bu bağlamda burjuva basınının sınırlarını çizdiği alanda Kürt sorunu bir başka güçler, bir başka siyasal yapı tarafından gündeme getirilebilir miydi?

Düzenin kıyısında güneşlenen Türk aydınları Kürt sorununun bir problem olarak önlere çekilmesini istiyorlardı. Bağımsız Kürdistan tezi önünde artık dönme olduğu gibi "emperyalizmin oyunu" deme şartlarına sahip değillerdi. Çünkü, emperyalizm böyle bir tezi tartışmıyor, tartıştırmıyordu. O nedenle olsa gerek güneşlenen aydınlar, artık "olmaz, yapamazsınız. Osmanlı bile bağımsız değildi, Kürtler nasıl bağımsız olacak" gibi çok bilgiç tezler üretiyorlardı. Ama bu tezlerin Avrupa'da alkışlayıcıları da vardı. Bu alkışlayıcılarla, kurulması tasarlanan naylon örgüt arasında bir kontak kurulamaz mıydı? TKP'nin Türkiye seferi soruları bir hayli çoğaltmaktaydı.

Bu arada, Güney Kürdistan'da savaşan tüm siyasal güçlerin de ortak bir cephede biraraya gelmeleri, muhacerettedi Kürt solunun partilerini de hareketlendirmişti. Benzeri girişimler için zemini olmayan bir çalışma içine girenler bir hayli fazlaydı. Bu çalışmalar birbirine eklenince Kürt hareketi düşünülebiyecek en karmaşık bir yumak haline gelmiş olmayacak mıydı? Kimin eli kimin cebindeydi acaba? Bu kaos içinde legal 'Kürt partisi' kurucularının Avrupa'nın şenliği içinde gazeteciler ve parlamentolarla Esenboğa Havaalanı'na gitmeleri de an meselesi değil miydi?

Değil mi ki TKP ve TİP Genel Sekreterleri, işçi sınıfı hareketinin merkezi olan İstanbul'a değil de, bürokratik kent Ankara'ya inmişlerdi. Kürt politikacısı da Diyarbakır'a gitmek zorunda değildi. O da Ankara'ya inebilirdi. Bu arada, siyah elbiseler diktiler mi pek bilinmez. Ama, pek çok yığın, çantalarını ha-

zırlamışlardı. Kürdistan Press'in geçen sayısında yer alan "Efendi Aydınlar" dı bunlar. Kürt hareketinin sırtında birer habis ur gibiydiler. Ve onlar hiç bir zaman Türk aydınını gölgesinde gizlenme cüceliğinden kurtulamadılar.

Açık olan şu ki, bu bir psikoloji olmaktan öteye, ideolojik ve politik bir tercih durumuna gelmişti. Neresinden bakılırsa bakılıns Kürt halkının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine karşı işleyen bir davranış biçimidir. "Efendi Aydın" lar kibarlar. Ulsal haksızlıklar, gasbedilen temel demokratik hak ve özgürlükler, bombalanan, yerlebir edilen ülkenin aziz varlığı, sömürü ve talan ise mücadelenin değil, dost sohbetlerinin malzemeleridir.

Bu arada Türkiye'de seçimler yapıldı. Ak koyuncu kara koyun pek belli olmadı ama, Türkiye seçiminin geleneksel tercihi belli oldu. Rahmetli Kıvılcımlı'nın "Tefeci-bezirgan halk" dediği Türk halkı, bunca acıya ve zulme, açlığa, pahalılığa, sokaklarda etini satan kadınlarına, %23'ten, %82'ye vuran psikolojik rahatsızlıklara rağmen, %70 eğilimini sağda tuttu.

Sol ne yapacak şimdi? Türkiye'nin ekonomisi ya da politikası açısından değil, Kürt sorunu açısından ne yapacak? Çünkü, hiç tereddütsüz söylenebilir ki TKP Kürt sorununu düzenin sınırları içine çekmenin örgütü olma durumundaydı. Çalışmaları, politik açılımları ve programatik hedefleri ile bu konu yeteri kadar bilinmekteydi zaten. Ulsal ajan örgütler, esasen emperyalist burjuvazinin Türk burjuvazisine dikte ettirdiği kaçınılmaz çözüm yollarından biri idi. Bunun bir yanı da, TKP tarafından ilerici Kürt aydınları ile omuzlanma durumuna sokulma istenmişti. Ne kadar başarılı oldu bu gün pek bilinmiyor.

Bilinen şu: egemen güçler ne yaptıklarını, ne yapacaklarını oldukça iyi biliyorlardı. Egemen güçlerin düzeni içinde yer arayanlar da ne yaptıklarını ve nasıl yapacaklarını biliyorlar mıydı?

O zaman şu bizim ilerici, devrimci, sosyalist Kürt aydınlarına ne olmaktadır? Sorunun cevabı gelecek günlerin içinde duruyor?!

6-Kürt sorununda Fransa'dan, Alanya'dan, İsveç'ten (örneğin X.X.X.X) X'ye kadar ajanvari ulusal hareket oluşturma çabaları ve bunun için de diğer Kürt siyasi örgütlerine üye oldukları halde X gezileri sağlayarak, öyle ki uluslararası telefon konuşmalarının parasını ödemekten tutun da Batı Avrupa'da dolanma olakları sağlanarak Sol Birlik içinde varolan örgütlerin altını oymaya çalışıldığı ve şu anda kimlerin bu anarşizanlar içinde olduğu bilinmiyor. Özellikle bu kişilere "TKP'nin adı geçtiğinde dozajını kaçırmadan küfür edebilirsiniz ki, güvenilirliğiniz Kürtler içinde artsin" işaretinin verildiği de bilinmiyor. (TKP'ye muhalefet ederek ayrılanların dağıntıları bildiri metnin den.)

Ulsal ajan örgüt kurulacak mı?

TKP Kongresinden sonra ayrılan bir muhalefet grubu, muhalefet gerekçelerini yayınlamak üzere bir kitapta açıklayacaklarını belirterek, kitapta yer alacak olan konuların ana başlıklarını bir teksir halinde sipası güçlere vermişlerdi. Daha sonra bu teksir İşçinin Sesi gazetesinde de yayınlandı. Konumuzla ilgili olarak, muhalefet grubunun sözcüsüne 'Ulsal ajan örgüt' ile ilgili iddialarını sorduk:

□Yayınlanacağı söylenen kitap ertelendi; nedenlerini kısaca belirtir misiniz?

□Çok önceden yayına hazırlanmış söz konusu kitabın, özellikle bildirinin sol örgütlere teslim edilmesinden sonra gerek bildiri ile ilgili gerekse bildirinin birtakım bölümleri ile ilgili tartışmaların oturduğu meclis, kitabın yayınlanması ile ilgili tarihin belirsiz bir süre ertelenmesi gerektiği inancını doğurmuştur.

En azından şimdilik yayınlanacak kitabın bizce Türkiye solu için can alıcı öneme sahip konuları, özlemine duyduğumuz bir tartışma platformunu ve çözüm olanaklarını kapsayan zemini yaratacağına ve yaratılmasına katkı sağlayacağına inanılmadığından ertelenmiştir.

□Polit-Büro'ya verilen metnin 6. maddesinde "Kürdistan'da Ajanvari Ulsal Örgüt oluşturma çabalarından" söz ediyorsunuz. Açıklayabilir misiniz?

□Soruya cevap yerine şöyle söyleyebilirim. Bizim açıklamalarımız yapıldığı sırada böyle bir açıklamanın gerçek olup olmadığına ilişkin ilgili taraflara birtakım ilave bilgiler vermemez gerekmişti.

Oysa bugün bu gereksinim ortadan kalkmıştır. Çünkü Yol ve Amac'ın son sayısındaki TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun Ulsal Demokrasi ile ilgili yazısı, gerekse Ulsal Konferans Tezleri diye yayınlanan broşürler özellikle, Ulsal Sorun ve Türk Ordusu'nun Demokratikleşmesiyle ilgili bölümlerine bakıldığında, "Türk Milleti'nin sınırlarıyla ordusuyla bölünmez bütünlüğünü" savunan bir anlayışı açıkça görmek olanaklıdır.

Böyle bir anlayışı Kürt halkı adına, Kürt solu adına örgüt düzeyinde, şahıs düzeyinde benimsemenin, hem bu anlayışla birlikte yürüyüp hem de Türk burjuvazisi ve Türk Ordusu'nun Kürdistan'da yarattığı cehenneme rağmen Türk Ordusu'na böyle yaklaşmak olanaksız olduğundan dolayı bu anlayışın sahibi olanlar açıklık yerine "Ajanvari" bir örgütlenme yapmak zorunda kalmışlardır. Kısacası bu bir zorunluluğun sonucu olmuştur.

TİP Genel Sekreter'lerinin Kürt sorununu nasıl tartışmaya sunacakları diye bir sorunları vardı. Bu sorunun tartışılan düzeyi ise en azından ortakları tarafından eleştirilmemeliydi. Naylon örgüt militanları ise pusu-daydılar.

Sol Birlik platformunun Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi açısından bir

vazisini yeteri kadar rahatlatılmadığı zaten. Ama, özellikle Türkiye pratiğinde proleter kimliğini değiştirmeye niyetli bir Kürt hareketi görülmüyordu. Bunların küçük-burjuva tabanlı ve içerikli olmaları bir şeydi, proleter tezler ve ideolojik yapı üzerinde ısrarlı oluşları bir başka şey. Oysa, legale çıkmaya hazırlanan TKP,

Irak Kürdistan Demokrat Partisi saflarında yer alan "ASUR DEMOKRATİK HAREKETİ" militanları, tarihi değeri ölçülemez olan binlerce yıllık kültürün kalıntılarını acımasızca yok eden Saddam yönetimine karşı kararlı bir mücadele sürdürüyorlar foto: ANK

“Meşru haklarımıza sahip olalım”

□ Kürt halkının Güney Kürdistan'da sürdürdüğü kurtuluş mücadelesinin en önemli ittifaklarından biri hiç kuşku yok ki Asur halkıdır. Saddam rejiminin, Asurlardan kalan kliseleri bile bombardıman edip boldizlerle yok etmesinin nedenlerinden biri de, imha tehdidi altındaki varlığını sürdürmek için ölümüne mücadele eden Asurluların tarihten silmeğidir.

Binlerce yıldır aynı amaçla ellerini kana bulayan despotik rejimlerin başaramadığı bu kirli imhahtı, kuşku yok ki Saddam da başaramayacaktır.

Gelecek sayılarımızda ANK muhabirlerinin bir ADH yetkilisi ile yaptığı Asur tarihi hakkındaki yazıyı yayınlıyacağız. Bu sayıda ise, ADH yetkililerinden SARGON'un Kürdistan Press'e gönderdiği bir açıklamayı yayınlıyoruz.

Orta-Doğu'nun ve dünyanın en eski uygarlığı olarak niteliyebileceğimiz Asur tarihi M.Ö 2000'lerden günümüze kadar uzanır.

Asurların M.Ö 612'de Ninove'nun Babil'liler (Keldaniler) ve Med'lerce yıkılmasından sonra, Urhey (Urfa) ve çevresinde Esraviye devletini kuran Asur'luların, Ebqer Okama adlı kral döneminde hristiyan olmuşlardır.

Orta-Doğu ve dünya halklarını tüm alanlarda etkiliyen Asur uygarlığı, bugün de herkesin saygı ve hayranlıkla önünde eğildiği bir mirastır. I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasındaki sarsıntılı-çalkantılı dönemde, Osmanlı zulmüne yurtlarından edilen

ve soykırımı ugratılan Asur'lular; aynı trajediyi daha geniş boyutlarda Irak'ta yaşadılar.

Orta-Doğu halklarını birbirine kırdırtan dış güçlerin oyunlarından büyük zarar gören Asur'lular, Irak'ta en büyük soykırımlarını Simelle bölgesinde yaşadılar. Sözkonusu soykırım, 7 Ağustos 1933 tarihinde oldu. Daha sonra, bu gün Asur şehitlerini anma günü olarak anılmaktadır. Irak'taki tüm halklar ve azınlıklar gibi,

Saddam zulmünden payını alan Asur'luların, salt son İran-İrak savaşında verdiği kayıp 45 ila 50 bin arasındadır.

Uzak ya da yakın tarihte bir çok ünlü, mücadeleci isim sahip olan Asur'luların, yakın tarihte zikre değer isimleri Bünyamin Esanus (Edebiyatçı), Kuriy Bünyamin (Edebiyatçı), Yusuf Malik (Tarihçi) ve Yusuf Selman (IKP kurucularından) vb. leridir.

Irak'taki mücadeleye Eylül Devrimi sürecinde katılan IKDP saflarında katılan Asuriler, bugün Mayıs Devrimi sürecinde ise, IKDP üst yönetiminde çeşitli Asurlular (Kek François Hariri vb.) görev almışlardır. Irak'taki demokrasi kavgası saflarında yer alan demokrat örgütlenmemiz, 1979 yılında kurulan "Asurlular Demokratik Hareketi (Demokratik Egilim)" ve 1983 yılında kurulan "Asurlular Demokratik Grubu"nun 11.07.1987 de birleşmesi ile oluşturulmuştur.

Örgütlenmemizin programı ise özet olarak;

- A- Irak'a demokrasi
- B- Asurluların varlığının tanınması,
- C- Meşru haklarına sahip çıkılması,
- D- Ulusal azınlık haklarının tanınması hedefini içeriyor.

Baas rejiminin eli kanlı diktatörü Saddam Hüseyin'in idam ettirdiği üç Asur Demokratik Hareketi lideri Foto: ANK

Asur Demokratik Hareketi adına SARGON

Peşmerge güçleri son yılların en büyük askeri eylemi olan Kanîmasê savaşında düşmana ait çok miktarda silah, mühimmat araç-gereç ve erzak ele geçirip, 600 Irak askerini de esir aldı.

Haberini gazetemizin 23. sayısında yayınladığımız Kanîmasê savaşı ile ilgili özel bir sayı yayınlayan I-KDP PB Basın-Yayın Bölümü Organı Kürdistan Haberleri (Exbar Kurdistan) dergisi, özel sayısında, savaşta ele geçirilen silah, mühimmat, erzak ve esirlerin listesini yayınladı.

Bilindiği gibi, bu savaşta Irak askeri güçleri, TC 'toprakları' nı da kullanarak, peşmerge güçlerine saldırmış ancak başarıya ulaşamamıştı. Bunun üzerine Irak savaş uçakları peşmergenin denetimine geçen bölgeyi kimyasal gazlarla bombalamış, I-KDP ise, bölge halkının zarar görmemesi için, kurtarılan alandan güçlerini geri çekmişti.

İçlerinde bir albay, 14 subay ve astsubayın bulunduğu 416 esirin isimlerinin de yayınlandığı dergide, ayrıca ele geçirilen malzemelerin de detaylı bir listesi yer alıyor. Bu listeye göre ele geçirilen silah, mühimmat, araç ve gereçler şunlardır:

TOP

- 2 adet 120 mm'lik havan
- 1 adet (Aqde 2)
- 5 adet 82 mm'lik havan
- 15 adet 60 mm'lik havan

Bu toplara ait:

- 435 adet 120 mm'lik top mermisi
- 100 adet Aqde 2'lik top mermisi
- 4787 adet 82 mm'lik top mermisi
- 3332 adet 60 mm'lik top mermisi

ORTA VE HAFİF SİLAHLAR

- 25 adet RBG 7 roketatar
- 576 adet Kalaşnikof marka tüfek
- 8 adet BKC ve 1 adet Grinof
- 16 adet Diktaryof
- 13 adet RBK
- 1000 civarında çeşitli marka silah ve bunlara ait parçalar.

CEPHANE VE ARAÇ - GEREÇLER

- 682 adet RBG 7 roketi
- 31075 adet Kalaşnikof mermisi
- 2000 adet özel Kalaşnikof mermisi
- 1120 adet Faz roketi
- 218500 adet Grinof mermisi
- 300 adet Birno mermisi
- 2463 adet el bombası
- 1500 adet 14,5'luk uçaksavar mermisi
- 903 adet SBG-9 anti-tank roket mermisi
- 105 adet anti-personel mayın
- 15 adet anti-tank mayın
- 50 adet gaz maskesi
- 1 askeri kontrol kulesi donanımı
- 2 adet gece dürbünü
- ayrıca çok miktarda çeşitli dürbün, askeri teçhizat, tıbbi malzeme ve araçlar.

TAŞIT ARAÇLARI VE DİĞER MALZEMELER

- 30 adet çeşitli marka ve nitelikte araç (askeri otolar, tank, vinç, dozer vd.)
- 80 baş yük katırı
- 6 adet basım - yayım aracı
- 1 adet elektrik jeneratörü
- 1 adet uluslararası telsiz haberleşme santral aracı
- 7 adet Rakal marka büyük telsiz
- Onlarca çeşitli büyüklükte telsiz aracı
- Çok miktarda gıda maddesi.

Ayrıca, bir SIXO marka ve PLATOS PS-7 marka iki uçak düşürülmüştür.

Bu savaşta 7 peşmerge, 2 halk milisi ve sivil halktan 2 si kadın 4'ü erkek 6 kişi şehit düşmüştür. Peşmerge güçlerini bombalayan Irak Hava Kuvvetleri'ne bağlı savaş uçakları, TC 'hudutları' dahilinde Çukurca ilçesinin Bıyadire köyünü bombalamış, bu bombardımanda köy halkından ikisi kadın 3 kişi yaşamını yitirmiş, 8 köylü de yaralanmıştır.

I-KDP kaynakları, savaş süresi içinde Türk ve Irak askeri güçlerinin karşılıklı yardımlaş-

Peşmerge düşmana vura vura ilerliyor!

((سریره و سریره))

من / امریه قاطع بیگوفه
اس ۳/۲۹
وقت الانشاء
۳/۲۸

رقم المنشی / ۱۴۴۵/ح/۱۰۷۰ . رسالته ق ق ۳۸
السریه والفوریه ۱۳۴۸ فسی ۳/۲۷ .
تمیزاللمکالمه الهاتفیه بین فروع
قیادتنا وامری قواظمکم . بالماعة ۱۱۰۰
من هذا اليوم ستقوم طائرات صديقة
بواجبات استطلاع على الحدود على عمق
اکثر . نرجو اتفاد مسابلمزم .
انتبهت .

ma içinde hareket ettiklerini de belirtmektedirler.

★

Asker! "Dost" uçaklarına dikkat

Ne olur ne olmaz, sonra askerler (cındiler), düşman İran İslam Cumhuriyeti'nin uçakları sanıp düşürmeye kalkabilirler kaygısıyla Irak Askeri Komutanlıkları sürekli olarak alt birliklerini uyarıyorlar. Dost Türkiye'nin 'Kuzey Irak'ta sık sık 'keşif' uçuşu yapıp yine de üç kez başarısız bombardıman gerçekleştiren savaş uçakları bu uyarıların nedeni.

Peşmerge birlikleri başarılı eylemlerinin birinde askeri bir birliğe ele geçirdikleri belgelerin arasında bulunan "Acele ve Gizlidir" damgalı belge, Türk savaş uçaklarının sadece dünya basınına yansıyan operasyonlar sırasında değil, sık sık kendi hava sahalarında uçuyormuş gibi Güney Kürdistan'daki kurtarılmış alanlar üzerinde uçuşlar gerçekleştirdikleri ve bu uçuşların Irak'ın bilgisi dahilinde olduğunu gösteriyor.

Bu belgelerden ikisi şöyle:

-I-

"Acele ve Gizlidir"

Begova Birliği Komutanlığından
as 530/ 29-3

Bütün Bağlı Birliklere
açıklama tarihi 28-3

Gönderme rakamı -H-1445
mektup QQ 38 Acele ve Gizlidir
6348, 27-3 Komutanlıkla telefonla yaptığımız görüşmelerde, bu gün saat 11 de dost uçakları hudut üzerinde sınırı belli olmayan keşif uçuşu yapacaklar. Gözlemlerinizi bizi haberdar etmenizi rica ederim."

-II-

"Acele ve Gizlidir"

Begova Birliği Komutanlığından
s 591/ 7-4

Bütün Bağlı Birliklere / 3-4

Gönderme rakamı 1570 mektup
QQ 38 Acele ve Gizlidir. 6930,
30-4 4 Türk uçağı 3 Nisanda hudut bölgesinde keşif yapıp, fotoğraf çekmek için uçuş yapacaktır. Gelişmelerden bizi haberdar etmenizi rica ederim.

Askeri kontrol noktaları ve keşif birliklerinin dikkatine;
Alçak uçuş yapan uçaklar dost uçaklarıdır. Ateş açılmamalı."

((سریره و سریره))

من / امریه قاطع بیگوفه
اس ۳/۲۷
وقت الانشاء
۳/۲۸

رقم المنشی / ۱۰۷۰ . رسالته ق ق ۳۸ سریره
وفوریه ۱۳۴۵ فسی ۳/۲۷ . سیقوم الجانب
الترکی بواجب الاستطلاع والتصوير
وبعدد (۴) طائرات . تاريخ الاستطلاع
۳/۲۷ . نرجو اتفاد مسابلمزم .
انتبهت .

Yunanlı tarihçi Nicos PSYROUKIS:

“Mustafa Kemal sömürgeciydi!”

□ “Türk ulusu baskıcı bir ulus olarak var olmuştur! Halkların “efendisi” Osmanlı İmparatorluğunun, imtiyazlı ulusuydu!”

□ “Türk ulusunun zulmeden bir ulus olduğu gerçeği, Lenin’in dikkatinden kaçmıştı!”

□ “Eğer uluslararası devrimci hareket güçlenir ve dünya çapında anti-kapitalist ve proleter istekleri kabul ettirebilir bir duruma gelirse, Kürt’ler de kendi kaderini tayin hakkını elde ederler!”

Yunanistan’ın tanınmış tarihçisi NİCOS PSYROUKIS, Kürdistan Press yazarlarından GEORGE BACA’nın sorularını yanıtladı.

□ Türkiye’nin interwar politikası sonucu, Küçük Asya’daki Yunan unsuru kökünden kazındı, Ermenistan haritadan silindi ve Kürdistan da sömürgeleştirildi. Bu süreç hakkında görüşleriniz nelerdir? Bu olgular yumağı içinde M. Kemal’in fonksiyonunu açıklar mısınız?

□□ Sömürgeci kapitalist dünya sistemini ve onu belirleyen yasaları gözönüne almadan bu sorunu cevaplayamayız. Kapitalizm demek; rekabet demektir. Kapitalist rekabet ise, “senin ölümün benim hayatımdır” demektir. İnsanlar, sınıflar ve uluslar açısından baskı ve egemenlik için mücadele demektir. Bugün bir avuç sömürgeci devlet, diğer ulusları eziyor hatta yok ediyorlar. Bu, emeğin dünya çapında sermaye tarafından sömürülmesi gerçeğidir ki, en vahşi ve en barbar şekli koloni sömürülerinde gösterir. Ulusların beşte biri zenginleşen ve beşte dördü de cahillik ve gerilik içinde yaşayan, açlıkla yok edilen bir ortamda bulunmaktadır. Türkiye’de şimdiye kadar olan ve hala devam eden de budur. Türk devleti, baskıcı bir devlet olarak var olmuştur. Bilindiği gibi 400 yıllık Osmanlı İmparatorluğu’nun en imtiyazlı ulusu Türk ulusu idi. Onun bu muhtevası Türk devletini baskıcı ve tutucu olmaya itti. Türk halkı, kendini Osmanlı İmparatorluğu’nun geleneksel feodal, askeri yapısıyla Kemal Türkiyesinin askeri faşist propagandasından kurtarmalıdır. Bu, aynı zamanda kendi serbestiliğini de beraberinde getirecektir.

Kemal’e gelince; O, şovenist Türk burjuvazisinin en güvenilir, en tutarlı temsilcisi ve neo-kolonyalizmin, faşizmin öncüsü idi. Hatta Kemal, Mussolini’den önce bu ideolojik belirlemeleri yapan ve uygulayan biriydi. Türkiye’nin kötü durumu ve zulüm gören ulusların acısı, O’nun tartışılmayan tarihi sorumluluğudur.

□ 1918-1924 yılları arasında Sovyetler Birliği’nin Kemal hareketine yardımını nasıl açıklıyorsunuz?

□□ O dönemler, Sovyetler de, Türkiye de, Batı emperyalistlerinin müdahalelerinin farkındaydılar. Bundan dolayı bu normaldi. İster istemez Moskova ile Ankara arasında dayanışma geliyecekti. Fakat daha önemli bir durum vardı ve Lenin şuna inanıyordu; 1918’den sonra Batı metropollerini ile sömürgeleştirilmiş milliyetçi doğu arasındaki askeri çatışmalar sonucu kapitalizmin çöküşü gerçekleşecekti. Lenin’in “Daha az, fakat daya iyi” makalesinde bu duruma işaret eder. Böylece Lenin, Kemal hareketinin yanında yer almayı doğru buldu. Lenin, bu hareketi doğunun bir ulusal kurtuluş hareketi olarak gördü. Ayrıca Lenin bu yolla, uluslararası proleterya’nın devrim çıkarlarına uzun dönem ivme kazandırdığına da inandı. Gerçekte ise, Türk Devleti’nin kendisinin sömürgeci bir devlet olduğu tümüyle dikkatinden kaçmıştı. Ki, 16. yüzyıldan bu yana bu devlet bütün kolonyalist entrikalarda yer almış, ya da Doğu sorununun başlangıç noktasını oluşturmuştur. Ayrıca O, Kemalist burjuva hareketinin, yükselen neo - kolonyalizmin çıkarı ile ayrılmaz bağları olduğu gerçeğini unutmuştu. O, bu iki faktörü hesaba katmış olsaydı; Lenin’in Sovyet Rusyası, kayıtsız şartsız po-

litik askeri ve moral desteği teklif etmeksizin Kemalist hareketi pozitif bir duruma sokacaktı. Bir şey unutulmasın, bu desteğini bir sonucu olarak, Kuzey Amerikan emperyalizminin Doğu’ya sızması kolaylaştı.

□ Birçok ilerici entellektüel (!) Türk, İngilizlerin Kürtleri desteklediği görüşünü savunuyorlar. Öyleyse İngilizler, Musul görüşmeleri esnasında Kürtleri niçin desteklemediler?

□□ Büyük Britanya o zaman en büyük sömürgeci güçtü. Onun en basit prensibi, her zaman için “böl ve yönet” idi. Çağımızın başlangıcından bu yana İngilizler, Musul’un ve Orta-Doğu’nun petroleri ile ilgilendiler. Kürtlerin kendi kaderlerini desteklemediler. Onları ilgilendiren petrol-lerdi. Sonunda İngiltere, Kürt sorununu kullanarak şantaj yaptı ve böylece onların anayurdunu bölmeyi ve tabii zenginliklerini gasp etmeyi başardı. Şovenist Türk burjuvazisinin ve ilerici entellektüellerin savunmaları ve diğer bütün şeyler boş laflardır.

□ Ulusların kendi kaderini tayin prensibini nasıl yorumluyorsunuz. Bugün bu konuda özellikle Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkında kayda değer büyük bir karışıklık gözleniyor?

□□ Geçmişte kendi kaderini tayin hakkına, başkalarını dahil etmemek üzere, bir milli devlet otonomisi kimliği kazanılmıştı. Ulusların kendi kaderlerini tayin daha derin bir olgudur. Bugün bir avuç devlet, diğer ulusları ezerek, “bağımsız” devletleri yönetiyorlar. Ulusların kendi kaderini tayin, ulusların gelişmesinde tamamıyla serbestlik demektir. Bu, kapitalist ilişkiler açısından saptanmış limitlerin, emeğin uluslararası neo - kolonyalist kapitalist taksiminin bünyesinde akla gelmez bir şeydir. Kapitalist sistemin işleyişini belirleyen yöntemleri bilen herkes bu gerçeği kolaylıkla kavrayabilir. Bundan ötürü, ulusların kendi kaderini tayin, kapitalist sistemin yıkılmasıyla özdeşdir. Bu sistemin ideologları ve savunucuları, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına öfke ile saldırarak savaşmaktadırlar.

□ Kürdistan hareketinin zengin iç ve dış dinamiklerine rağmen, Kürtlerin kendi kaderini tayin etme hakkı niçin onaylanmamış veya tanınmamıştır?

□□ Yukarıda sözünü ettiğim sebeplerden ötürü. Yapılması gereken bir çok şey vardır. Eğer uluslararası devrimci hareket güçlenir ve dünya çapında yeni bir anti - kapitalist ve proleter istekleri kabul ettirebileceği bir düzeye ulaşırsa, o za-

Tarihçi Nicos Psyroukis’e göre ; “M. Kemal, şoven Türk burjuvazisinin en güvenilir ve tutarlı temsilcisi, neo-kolonyalizmin ve faşizmin öncüsü idi”. Afyon anıtı olarak bilinen yukarıdaki fotoğraf Yunan halkını ezen Türk’ü sembolize ediyor.

man Kürt halkı kesinlikle kendi kaderini tayin hakkını elde eder.

□ Yunanistan’ın, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketine karşı dış politikası nedir?

□□ Yunanistan’ın, Kıbrıs’ın ulusal kurtuluş hareketine uyguladığı politika ne ise, Kürdistan’a da aynıdır ki, bu olumsuzdur. Yunan devleti, kapitalist metropolerini tanzim eden devletler ailesine aittir. Ulusların kendi kaderlerini tayin prensibine saygılı ve destekçi olması imkansızdır. Kıbrıs dramının yaratılmasına katkıda bulunan bu politikadır. Bu politikadan dolayı bugün, Kıbrıs halkı Türk askeri boyunduruğu altında acı çekmektedir.

Atina 8.10.1987

□ 1929 Atina doğumlu olan Niko Psiruki, Tarih öğretilerini Çekoslovakya’da tamamladı.

• □ Niko Psiruki’nin yayımlanmış eserleri şunlardır: 1- Küçük Asya’nın Yıkımı; 2- Sömürgeciliğin Tarihi (6 Cilt); 3- Yeni sömürgecilik; 4- Çağdaş Yunanistan tarihi (3 Cilt; 1940-74); 5- Yunanistan Tarihteki Yeri; 6- Ege Gerginlikleri; 7- Çağdaş Yunan Dış Politikası; 8- Faşizm ve 4 Ağustos 1936; 9- Yunanistan’ın AET’ye Katılımı ve Diğer yol; 10- Kıbrıs Dramı (Derleme)

□

(TÖBE KP)

Bilindiği gibi TİP ve TKP Genel Sekreterleri yasal legal bir parti kurmak için Türkiye'ye gittiler. Onların gidişi üzerine Kurdistan Press'in 13/11.1987 tarihli 26. sayısında N.BORA "Siyaset ve İcazet" başlıklı yazısında gidişlerinin gerçek nedenini şu özlü sözlerle belirtti: "Bana sorarsanız, TKP teslim olmaya gidiyor. Şiddet temelinde iktidarın devrimci fethinden, burjuvazinin icazet sınırları içerisinde 'komünizm' yapmaya, düzenin bir parçası olmaya gidiyor."

Hayat yukardaki sözleri doğruladı. Her iki Sekreter gerçekten de düzenle uzlaşmak için gittiler. Bülbül gibi öttüler. 4 video kasetini ifade ile doldurdular. Onların verdikleri ifadelerden sonra polis bazı tutuklamalara girişti. Başta sendikacılar olmak üzere, otuzu aşkın kişi yakalandı.

Her iki Genel Sekreter'in gidişinden sonra durum neydi, Türk aydınları nasıl davrandılar, orada fiili olarak siyasal çalışma yapıp mücadele eden ilerici devrimci insanlar durumu nasıl değerlendirdiler?

Bu yazı için yukarıda kullandığım başlık (TÖBE KP) bana ait değildir. Bu kavramı Sayın Yalçın Küçük bana gönderdiği bir mektup da kullanmaktadır. Nabi Yağcı ve Nihat Sargın'ın Türkiye'ye gidişi ve ondan sonraki gelişmeleri Yalçın Küçük bana gönderdiği mektupda şöyle değerlendiriyor: "TÖBE KP büyük bir açıklık ve hayal kırıklığı yarattı. Aydın belgesi ve Ekin nedeniyle toplayabildiğimiz aydınlar bizi mücadeleciler ve TİP'i teslimiyetçi buldukları için o yana meylenmişlerdi. Bunların çoğu pek çok yorgun ve son derece korkaklardı. TÖBE KP'nin çaresizlik içinde kendisini açığa çıkarması bu yorgun ve korkak aydınların çil yavrusu gibi dağılmasına neden oldu. Yer yarıldı içine girdiler. Yoklar şimdi. Zavallı TÖBE KP bezirganı bir iki avukat 'demokratik kuruluşlara' başvuru üzerine başvuru yapıyor. Bize sahip çıkın diye. Bir süre sonra hapisten çıkarlar. Bu iş bitmiştir. Nabi Yağcı bütün sol kuruluşları çok zor bir duruma soktu". Sanırım yukarıda Sayın N. BORA ve Yalçın Küçük'ün söylediklerine eklenecek fazla bir şey yoktur.

Şimdi de Kurdistan Press okuyucuları için sevinçli bir haberden söz edeyim. Daha önce Sayın Yalçın Küçük'e gönderdiğim bir mektup da onun kitaplarında Sayın İsmail Beşikçi'den bahs etmemesini eleştirmiştim. Şöyle demiştim: "Eleştirimin temel konusu Kürt konusundaki suskunluğunuz, sessiz kalmanız ve dört ciltlik 'Aydın Üzerine Tezler' kitaplarında değerli bir bilim adamı ve Türk aydını olan Sayın İsmail Beşikçi'ye değinmemenizdir".

Sayın Yalçın Küçük, bana gönderdiği mektup da Sayın İsmail Beşikçi ile ilgili olarak şöyle diyor: "Geçen pazar günü yaptığımız Ankara Paneli'nde bir arada konuşurken aramızdaki onursuzluklardan da bize pay düştüğünü onurdan da pay aldığımızı, İsmail Beşikçi'nin onurlu yaşamından benim de pay aldığımı söyledim. 'İsmail Beşikçi, aramızda, sevgili İsmail burada' deyince yer yerinden oynadı. Dakikalarca insanlar sevinçlendiler. İsmail de çok sevinde. Dakikalarca selam verdi. Hapisten sonra böyle büyük bir sevinçle sanırım ilk kez karşılaşıyorduk."

Kurdistan Press'de İsmail Beşikçi ile ilgili olarak Yalçın Küçük ile yapılan röportajda Yalçın Küçük doğru ve çok olumlu şeyler diyor. Yalçın Küçük'e Kurdistan Press'i ve yayınlanan o röportajını anlatmışım. Yalçın Küçük mektubunda şöyle diyor: "Kurdistan Press'i gönderirsen sevinirim, İsmail'de işitmiş ancak görmemiş."

Sanırım değerli bilim adamı ve Kürt halkının en büyük dostu Sayın İsmail Beşikçi'nin Ankara'daki panelde dakikalarca alkışlanması coşku ve sevinç içinde karşılanması Kurdistan Press okuyucuları için güzel ve çok sevindirici bir haberdir.

8.12.1987

Lokman POLAT

TKP-ML / TIKKO
'Batı'da da gerilla mücadelesi...'

ANK

□ III. Konferansı'nda Batı Anadolu'da elverişli alanlarda gerilla savaşını başlatma kararı alan TKP-ML, alan olarak Ege, Karadeniz ve Toroslar'ı gösterdi.

□ TKP-ML kentlerde ise işkencecilere, ispiyonculara karşı cezalandırma eylemleri gerçekleştirmeyi de kararlaştırdığını açıkladı.

3 Aralık 1987 günü Brüksel'de düzenlenen basın toplantısında TKP-ML Basın Bürosu yetkilisi, Ali Haydar Çelik III. Konferans kararlarını açıkladı. Söz konusu kararlarda: Parti'nin 12 Eylül koşullarındaki yenilgisini II. Kongre MK yönetiminin sağ oportunist hattından kaynaklandığını belirten A. Haydar Çelik, "Buna rağmen silahlı mücadeleyi aksatmadan sonuna dek sürdüreceğimizi" vurguladı.

III. Dünya Savaşı hazırlıklarının hızla sürdüğüne; çeşitli ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin savaş önünde büyük engel oluşturduklarına işaret eden sözcü, "Esas akım devrimdir." dedi.

TKP-ML içinde tartışmalı konulardan biri olan Mao Zedung'un düşüncesinin, - ki I. Konferans'da red edilmişti- III. Konferans'da tekrar ele alındığını belirten sözcü yeni anlayışı şöyle açıkladı: "Geçmişte Mao Zedung'un düşünceleri kullanılmıyordu. Bu Konferans'da devrim katkılarını nedeniyle Mao Zedung'un düşüncesinin doğru olduğu ve kullanılması gerektiği, İ. Kaypakkaya yoldaşın da bu düşünceleri aynı şekilde kullandığını III. Konferans karara bağlamıştır."

Öte yandan TKP-ML Ekim ayında gerçekleştirilen Konferans'ın kararlarını bir bildiri ile kamuoyuna sundu. Bildiri de; Parti'nin geçmişte kasaca değerlendirilerek, Türkiye ve dünya devrimci hareketinin sorunlarına değinildi. Bunun yanı sıra bildiri de Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi doğrultusunda demokratik halk devrimi mücadelesinin sürdürüldüğüne yer verildi.

ANK muhabirinin; "gerilla mücadelesinin hazırlık öncesinde ve sırasında, Türkiye'deki sol örgütlerle nasıl bir ilişki sürdürmeyi düşünüyorsunuz?" şeklindeki sorusunu, A. Haydar Çelik şöyle yanıtladı: "Biz Türkiye'deki sol bloku üçe ayırıyoruz; 1-Egemen blok -bunun içine sosyal faşistleri de katıyoruz- 2-Revizyonist, reformist, tasviyeci diye adlandırdığımız kesim. -buna trokistleri de katıyoruz- Bunlar egemen sınıfların güdümündedir... 3-Devrimci-demokrat kesim; esas olarak bu kesimle eylem birliği yapılmasında adımlar atılması kararı alınmıştır."

ANK'nın "Kurdistan'daki siyasal hareketlerle ilişki" konusundaki bir sorusunu, Basın yetkilisi şöyle cevapladı: "Esas olarak Kürt ve Türk halklarını birlikte hareket etmesi partimiz TKP-ML içinde mücadele etmesinden yanayız. Ama, bizim bu gerçeğimize rağmen, bir gerçek daha var. Bunlar ulusal hareketlerdir. PKK'yı ulusal bir hareket olarak görmemize rağmen, karşı devrimci bir hareket sayıyoruz. Bunun dışında Ruzgari, Kawa ve adını saymadığım devrimci gördüğümüz hareketler var. Bunları Kurdistan Ulusal hareketleri olarak görüyoruz. Bunlarla da eylem birliğinden yanayız." dedi.

Sözcü, TKP-ML'nin 1972 Nisan'ında PDA'dan ayrılması olan İbrahim Kaypakkaya tarafından kurulduğunu, kuruluşunda II ilke temelinde hareket ettiğini ve halihazırda İbrahim Kaypakkaya'nın yazılarını ve düşüncelerini programatik görüşler olarak kabul ettiklerini de vurguladı.

Düşünceleri değişik siyasi gruplar tarafından yaşatılan İbrahim Kaypakkaya Diyarbakir zindanlarında katledilmişti

Efendi "Aydın"lar

• 2 •

Tarafsız aydınları yurdumun sorguya çekilecek günün birinde soracaklar onlara ne yaptılar diye ağır ağır ölüren ulusları...

OttoRené Castillo Guatemala

Aydın yüklenir, yük olmaz. Kürt Aydını ise bir bakıma yük olmuş durumda. Kürt Aydını, Kürt Ulusal Kurtuluşu'nun sorunlarına çözüm arama yerine, bu sorunları ağırlaştırarak, yavaşlatan bir sürü ideolojik kalıplaşmayla yoğunlaştırıyor ve bu kalıplara uymayanları kabul etmiyor, dıştalar bir pozisyona giriyor.

Bu durum ise karmaşık bir çelişkiler yumağına dönüşüyor. Bu çelişkiler yumağında Kürdistan'a özgü üretim yok. Üretim Kürdistan dışı alanlara yöneliktir. Bu üretimin Kürt orijinalitesi taşıması ithal 'mal' olmasından kaynaklanıyor. Kürt Aydını, bir yandan 'Kürt' Burjuvazisini "İşbirlikçi Tircaret Burjuvazi"si algılıyor, diğer yandan kendisi de düşünce alanında 'aynı' görevi üstleniyor.

Türk Sol Aydını'ndan aldığı düşünce modellerini Kürdistan'da pazarlıyor. Kürdistan'da bunun pazar alanı yok. İthal üretim bir süre sonra geri idae ediliyor, ama yarı 'fiyat'ına. Bu iade işlemi Kürtlüğe herhangi bir kâr olmuyor. Türk düşüncesinin yarı - buçuk Kürdistan'a taşınmasına hizmet ediyorsa da, uzun süreli değerlendirildiğinde, hiç bir tarafın karlı çıkmadığı görülüyor. Bir bakıma sömürge yatılı mekteplerin geri tepen işlevini anımsatıyor. Ve bu Türkiye Devrimci - Demokratik hareketine de zarar veriyor.

Bu yönden izlendiğinde, Kürt Ticaret Burjuvazisi daha karlıdır. Çünkü, o, metropolün monopollüğünü üstlenirken belirli bir kar elde ediyor. Kürt halkının sırtından sömürgecilik peşkeş çektiği değerlerin, ufak ta olsa bir bölümünü alıyor. Bunun adını koymuşuz: Sömürgeciler ve işbirlikçileri.

Peki, hiçbir tarafa hizmet vermeyen (Kürtlere kesinkes hiç!) Kürt Aydını'nın, Türk Aydını'yla aldığı - verdi'sine ne demeli, ne ad koymalı?

Bu sorunun çok açık olduğu kanısındayım. Kürt Aydını kendi zemininde değil, çok değişik alanlarda dövüşüyor. Kendi zemini dışındaki her kavga, ona, yenilgi getiriyor. Çoğu bunun farkında. Kendi zeminine, yapısı gereği, bir bakıma kendisi de karşıdır. Bunu kabullenemiyor, ona ağır geliyor. Ayrıca kendi minderine çıkarsa gerçekten ve ciddi olarak güreşmesi gerekiyor. Kendi minderinde ise güreşe hazır değil. Bunu açık söylemeye de 'arslan' yüreği el vermiyor. Yalancı pehlivan olduğu anlaşılmasın diye de hep 'enternasyonal' illegal minderlerde güreşmeyi tercih ediyor. Bir bakıma da, yıllarca ezberlediklerini tartışacak, sunacak alan bulmalı, bu alan ve zemin ne yazık ki Kürdistan değil. Kürtler onun söylediklerini anlamıyor. Kürt Aydını bundan çıkarak Kürtleri suçluyor; öyleya ne biçim millet şu Kürtler. Fukara Aydınlar o kadar 'güzel' şeyler öğreniyorlar, onlara yol göstermek için, onlar ise kendi bildiklerini yapıyorlar. (Çok şükür biz Kürt Aydınları Rusya'nın, Çin'in, Vietnam'ın vb. başında değiliz.)

a-Ya Kürt ruhuyla, herşeyiyle Kürt olan kendi zeminine dönecek ve bugüne kadar getirdiğin yaşam ve felsefesinde radikal bir altüst oluşa gireceksin;

b-Ya da, bu durumun sürgitinde direnirsin. Bu, seni, gitgide dar bir alana sıkıştırarak ve bugün seni dinleyen - 'anlayan' birkaç insanı da yarın yanında bulamayacaksın.

Noktalarsak: Kürdistan'da 'Teori' bürokratları'ndan çok, pratik önderlere, militan kadrolara ihtiyaç var. Pratik, kendi teorisini yaşamun bağrında filizlendirecektir.

A.DIKILI

Kurdiska Teater Gruppen presenterar; Kalasskalle och Babans Emirat Lördag den 12.12.1987/Söndag den 13.12.1987 ABF Huset; Z Salen □ Sveavägen 41

Kurdiska Folkdanstävling Solnahallen 20 December 1987 Kl. 15 Federasyona Komelên Kurd Misebaqa folklorê di 20'ê Kanûnê saet 15'an de

AKUBANE OPERASYONU

Saati saatine tutmaya gayret ettiğim notlar önmüde ve saatlerdir kafamda bir soru: Notları yazıya nasıl dökmeli?

Olayın içinde, sıcağı sıcağına tuttuğum notların yapısını bozmadan, Akubane Sero Operasyonunu olduğu gibi nakletmek istiyorum. Onun için de diyorum ki, "notları olduğu gibi temize çekmeliyim".

15 AĞUSTOS 1987

Şeyh Wasan yakınlarındaki Lıq 2 merkezi karargahında bir hareketlilik var. İki gündür tüm izinler kaldırıldı. Güvenlik önlemleri artırıldı.

Aynı gün akşama doğru, Kek Resul'un, Mamoste Necmeddin'in ve Halit Aşqeyi'nin peşmergeleri merkeze geldi. Herkes bir askeri operasyon yapılacağından emin. Ama nereye, nasıl ve ne zaman? Bu soruların yanıtı ortada yok.

16 AĞUSTOS 1987

Saat 08.32: Şaqlawa yöresindeki tüm peşmerge birimleri merkeze ulaştılar. Merkezde yoğun bir hareketlilik var.

Saat 09.38: Tüm güçlere "Hazır ol" emri verildi. Saat 12.23: İlk dört ekip karargahın ayrıldı. Herkes bir biriyel helalleşiyor. Peşmerge grupları halay çekiyor.

Saat 13.17: Ağır silahlar (doçka, makinalı ve havanlar) yüklenmiş katırlarla birlikte bir grup daha karargahın ayrıldı.

Saat 14.25: Onar kişilik gruplar ikişerli sıralar halinde karargahı 15'er dakika arayla terk ediyorlar. Dikkatimi çeken; yola çıkan insanlardaki coşku dolu sevinç. Hepsini bayrama gider gibi yola çıkıyorlar.

Saat 15.48: Lıq 2 sorumluları Mamoste Molla Mihamed ile, Seyid Necmeddin de en son ekiple yola çıktılar.

Saat 21.07: Kaniberd ve Belisan köyleri yıkıntıları arasından geçerek, Beşeyh dağına tırmanıldı. Beşeyh dağına tırmanırken, bir ara Mamoste Molla Mihamed'e yaklaşıp sordum: "Nereye, Ne yapmaya gidiyor?"

65 yaşını aşmış, ak saçlı Molla Mihamed gülümseyerek kısa bir yanıt verdi: "Biliyorsun I-KDP 16 Ağustos 1946 da kuruldu. Kuruluşunun 41. Yılında partimiz Şeyh Wasan'ların, Belisan'ların, Kaniberd'lerin, İspindar'ların yani Kürdistan'ın hesabını sormaya gidiyor."

Saat 21.48: İspindar köyünde 15 dakika mola verildi. İspindar yakılmış-yıkılmış ve önceleri 25 ailenin yaşadığı bir köy, şimdi enkaz.

Saat 22.15: Tüm güçlerin konakladığı karargaha geldik. Sadece bir kez 15 dakikalık bir mola ile, 6 saat 27 dakikada takriben 100 km.yi aşkın bir mesafe sessizce katedildi. Yol boyunca Şaqlawa'nın ışıklarını gördük.

17 AĞUSTOS 1987

Saat 03.30: 4.5 saatlik bir uykudan sonra, tüm peşmerge güçleri İspindar ve Firez köyü çevrelerindeki dağlık alana yayıldı. Amaç bir hava saldırısına hedef olmamak. Ayrıca da düşmanın dikkatini çekmemek. Her şey büyük bir sürat ve sessizlik içinde gerçekleştiriliyor.

Saat 14.00: Peşmerge bütün gün boyu savaş hazırlığı yaptı. Tek gıda maddesi ekmek ve su!..

Saat 15.45: Bütün güçler bir araya geldi. Mamoste Molla Mihamed kısa bir konuşma yaptı. I-KDP'nin 41. kuruluş yıldönümünden, Gazi Muhammed'den, Molla Mustafa Barzani'den, Kürdistan'ın ulusal kurtuluş mücadelesinden sözetti ve konuşmasını "Ya Kürdistan ya neman-Ya Kürdistan ya ölüm" diye haykırarak noktalandı.

Artık hedefi biliyoruz: Şaqlawa. Hiran oto yolu güzergahının Akubane Sero bölgesindeki 11 askeri kontrol merkezine saldırılacak. Bu noktalarda 150-200 civarında düşman var. Hepsini ağır silahlarla donanmış. Ayrıca da yüksek savunma gücüne sahip müstahkem mevkiyeler.

Saat 16.02: Peşmergelerin içlerinde 65'lik delikanlı, ak saçlı bilge Molla Mihamed ile birlikte türkülerini haykırarak, halay çekiyor.

Bu korkunç bir coşku!.. Tarifi imkansız bir atmosfer... Herkes kazanılacağından emin... Bu insanlar savaşa değil, sanki bayrama gidiyorlar.

Saat 16.30: Gruplar eylem alanına gidiyor. Yol boyu "Herne Pêş" söyleniyor. Birbuçuk saat ötesi, düşmanın kontrolündeki alan. Eylem gece saat 24.00 te başlayacak. Saat 24'ten önce ne pahasına olursa olsun, düşmanla çatışmaya girmek yasak.

Saat 20.17: Akubane Hero'ya vardık. Sigara içmek, konuşmak yasak. Eyleme dört saat var. Askeri kontrol noktaları saat 22.30'dan sonra kuşatılacak. Herkes silahına sarılmış, sabırsızlıkla bekliyor. Beklemek zor. Dakikalar ise kurşun gibi ağır.

Saat 22.30: Kuşatma başladı.

Saat 23.12: Düşman güçleri huzursuz. Birşeyler hissettiler. Sürekli aydınlatma fişekleri atıyorlar. Aynı eş zamanlı sürede BKC ve Diktaryoflarla çevreyi tarıyorlar.

Saat 23.45: Düşmanın geliş güzel atışı devam ediyor. Bizim taraftan çıt çıkmıyor. Saldırıya 15 dakika var.

18 AĞUSTOS 1987

Saldır başladı. Lıq 2'nin I-Merkez, 2-Erbil, 3-Şaqlawa, 4-Balek, 5-Revanduz, 6-Kuysancaq, 7-Ranya birimleri 11 hedefe doğru, 15 km.lik bir cepheye saldırıya geçti.

Saat 00.15: Saldırının ilk 11. dakikasında, 3 askeri kontrol merkezi ele geçirildi. Çatışmalar tüm yoğunluğuyla devam ediyor.

Saat 00.39: 2 askeri kontrol merkezi daha ele geçirildi.

di. Cahş'lar ve Irak'lı askerler yoğun bir direniş gösteriyorlar.

Saat 00.47: 4 askeri kontrol merkezi daha düştü. Geriye kalan 2 merkez hala direniyor. Peşmerge akıllı almaz bir kahramanlık sergiliyor. Askeri kontrol merkezlerinden, peşmergenin üzerine yağmur gibi, el bombası, RBG yağdırılıyor. Düşmanın direniş oldukça güçlü.

Saat 00.53: Nihayet son 2 askeri kontrol merkezi de ele geçirildi. 11 Askeri kontrol merkezi de yok edildi. Peşmergenin bu büyük askeri zaferi toplam 53 dakikada gerçekleştirildi.

Saat 01.02: Eylem sonrası bölgeye gelebilecek yardım güçlerine karşı, Hiran-Şaqlawa otoyoluna tuzak kuruldu. Bir yandan düşman güçleri beklenirken, öte yandan yarananan, şehit olan peşmergelerle, ganimet toplanıyor.

Saat 01.42: Dr. Saleh bir arı gibi çalışıyor. Şu ana kadar, 2 si ağır toplam 11 yaralı var. Şehit sayısı da 4.

Saat 02.27: Eylem alanı terk ediliyor. Eylemin şu ana kadarki, ilk dökümü şu:

- 6 peşmerge şehit oldu. bunlar Şaqlawa biriminden, I-Kemal Hamed Saleh Sehani (25). 2-Mihamed Ali Emin (16). 3-Şiyar Kemal Resul (20). Balek biriminden, 4-Abdullah Cevher Gafur (24). Erbil biriminden, 5-Bekir Kadir (22). 6-Abdullah Nuri Keko (20).
- Yaralı sayısı ise, 3'ü ağır olmak üzere 15 kişi.
- Bu süre içinde 72 düşman askeri öldürüldü.
- 32 Düşman askeri yaralı olarak ele geçirildi.
- Eylemde çok sayıda silah ele geçti. Hala sayılmamış.

Sefin dağlarına yuvalanmış sömürgeci düşmana ve işbirlikçilerine, büyük bir darbe indirildi. Peşmerge gücü büyük bir süratle, Akubane Hero köyü yakınları civarından Firez ve İspindar mıntikasına doğru, geri çekiliyor.

Saat 04.52: İspindar, Firez bölgesine varıldı. 10 dakikalık bir soluklanmadan sonra, Hewri dağına tırmanılıyor.

Saat 07.12: Hewri dağı yoğun bir top ateşine tutuldu. Bu koşullarda peşmergenin hareketi ve geri çekilmesi çok güçleşiyor.

Saat 07.46: Topçu ateşi devam ederken, Hewri dağları üzerinde Irak savaş uçakları keşif uçuşu yapıyor.

Saat 08.15: Topçu ateşi durdu. Peşmerge gücü olası bir hava saldırısından dolayı şimdilik hareket etmiyor.

Saat 08.39: Hewri dağları 8 Irak Savaş Uçağı tarafından (4'ü Mirage, 4'ü Platos) bombalandı.

Saat 08.51: Irak uçakları 15 dakikalık bir bombardımandan sonra geri gittiler. Bombardımanda tek bir yaralı bile yok.

Saat 10.48: Hewri dağlarını aşılıp, Deraş köyü yıkıntılarına ulaştık. 15 dakika mola verildi. 3 yaralı peşmergenin durumu giderek kötüleşiyor.

Saat 11.23: Lıq 2'nin merkezi Şeyh Wasan'a varıldı. Akubane Sero Operasyonu, üstün bir başarı ile tamamlandı.

Bu büyük bir zafer, şimdi doçkaların başında yeni bir hava saldırısını bekleyen peşmerge, tabiri caizse, yorgunluk çıkarıyor.

19 AĞUSTOS 1987

Eylemden bir gün sonra, eylemin ve Lıq 2'nin sorumlusu Mamoste Molla Mihamed ve Kek Seyid Necmeddin'le konuşuyorum:

□ Öncelikle bu büyük başarıdan dolayı sizleri ve tüm Lıq 2 militanlarını içtenlikle kutlarım. Bize eylemin amacı ve sonuçları hakkında bilgi verebilir misiniz?

□ Sen de eylemin içindeydin, gördün. Eylem üstün bir askeri zaferle sonuçlanmıştır. Eylemin amacı, I-KDP'nin 41. Kuruluş Yıldönümünde, şeyh Wasan'ların, Belisan'ların, yani kimyasal saldırı ve soy kıyımlarla yakılıp-yıkılan Kürdistan'ın hesabını sormaktır.

Erbil ilinde, 1000'i aşkın Kürt köyü yok edilmiştir. Sırf Doli (vadi) Belisan bölgesinde 19 Kürt köyü (Sero

Kürdistan Press muhabiri (ortada, siyah elbiseli) Akubane Sero operasyonunda Gülebağ birimi peşmergeleri ile. Arkada ele geçirilen alevler içinde bir Irak askeri kontrol merkezi..

Civa, Hero Civa, Sero Şiro, Hero Şiro, Berova, Mer-gesar, Melok, Şeyh Wasan, Kaniberd, Belisan, Şirir-ka, Belekawa, Tutme, Deraş, Biro, Hate, Eşkevt, Bi-navi, Alana) yakılıp-yıkılmıştır.

Peşmerge işte bu zulmün hesabını sormaktadır. Bunun yanında, Sefin dağlarına yuvalanmış, düşman için Şaqlawa-Hiran otoyolu önemli ve hassas bir alandır. Bu alana indirilen darbeler, mücadele açısından, büyük önem taşımaktadır. Sonuç bizce tek bir kelimeyle ifade edilebilir: Zafer.

□ Seyid Necmeddin: Ben de mamoste gibi düşünüy-

yorum. Başarı büyüktür. Taktik ve önderlik alanlarında peşmerge, bir kez daha gücünü dost ve düşmana kanıtlamıştır. Eylemlerimiz Saddam rejiminin ömrünü kısaltırken, bizleri de ulusal kurtuluşçu hedefimize yakınlaştırmaktadır.

Kanımız odur ki, kurtuluştan, özgürlükten, barıştan yana olan tüm güçler için, tek yol Eflaki Saddam gericiğine karşı silahlı baş kaldırı ve mücadeledir.

Kitle desteği yok denecek kadar az olan, Saddam rejiminin zulmüne karşı tek cevap; halkın örgütlü devrimci şiddetidir.

Operasyondan önce Lıq 2 Sorumlusu Mamoste M. Muhammed Peşmergelere hareketin gerekçelerini anlatıyor. Beriya êrişê berpirsiyarê Liqê 2'an Mamoste Mele Mihemed ser êrişê diaxive

Foto: ANK

OPERASYONÊ AKUBANÊ

Nûçevanê Kurdistan Press (bi cilê reş) di operasyonê Akubanê de, li gel pêşmergeyên navçe Gulebax. Li pişt wan navendiya kontrolê eskerî ya Iraqê nav pêtê agirê de dişewite. Foto: ANK

Operasyonê Akubanê di pêşmergeyên navçe Gulebax. Li pişt wan navendiya kontrolê eskerî ya Iraqê nav pêtê agirê de dişewite. Foto: ANK

Ev notên ha, yên ku min seet bi seet girtî, li ber min. Lê, ji xwe dipirsim: "Gelo, wê çawa bikim, da ku wana eynî welê binivîsênim, bê go guhertinekê û tiştêkê bi naveroka wana bikim?" Bo wê yekê jî, ya herî qenc ew e ku, ez wana hema welê binivîsênim -bê go wana "spî" bikim!...

15'Ê TEBAXÊ 1987

Li navendiya (merkeza) liqê 2 an li nêzikî Şêxwasan çûyin-hatineke heye. Ew çend rojin tev izin hatine rakirin û parastinê jî hê bêtir bûye. Di nêzikî êvara wê rojê bi xwe de Pêşmergeyên Kak Resûl, Mamoste Necmeddin û yên Xalid Aşqeyî hatin baragehê (meqerê).
Tevde xweş bawerim, ku wê êrişê leşkerî pêk bê. Lê, li kû dê, çawa û kengê? Bersiva van pirsan jî hê nedixweyan.

16'Ê TEBAXÊ 1987

Kat: 08.32- Komikên pêşmergeyan li dorana Şeqlawa jî bi tevahiya xwe ve gihîştin navendê. Li navendê çûyin-hatineke pirr mezin heye.
Kat: 09.38- Bo hemû hêzên pêşmergeyê fermana "amadebûnê" hate dayîn.
Kat: 12.23- Di destpêkê de çar mifreze (*nijde) jî baragehê bi rê ketin. Her kes xatirê xwe jî hev dixwaze. Grûbên pêşmergeyê govendê digirin.
Kat: 13.17- Grûbekî din jî, çekên giran (doçka, bi makîna û topên hawan) li hêstira (qantira) kirine û ew jî bi rê dakevin.
Kat: 14.25- Grûbên jî deh kesan û di ber hev de dû rêz sekinîne. Her yek jî wan grûban bi 15 deqîqa li paş hev, yek li pey yekê jî baragehê dîr dakevin.
Tiştê ku herî bala min kişand; kesên ku jî wê baragehê bi rê diketin pirr bi kêf bûn. Weke ku bi çin cejneke, welê bi rê diketin.
Kat: 15.48- Bepirsîyarên Liqê 2'a Mamoste Mele Mihemed û Seyîd Necmeddin bi (mifreze)

nijda dawî re jî wê baragehê dîr ketin.
Kat: 21.07- Di nava kawilê (wêrancih) gundê Kanîberd û Belisan re derbas bûn û ber bi çiyayê Beşêx ketin. Gava em ber bi çiyê ve diketin, min xwe nêzikî Mele Mihemed kir, jê pirsî: "Ev çûyina ha, bo ku dê û bo pêkanîna çî tiştî ye?"
Salên wîna li ser 65'î re ye û pora wîna jî sipî bûye. Ew hinekê beşîşî (bi ken) û bersiveke kin da: "Tu bi xwe dizanî, ku PDK-I di 16'ê Tebaxê sala 1946 an de hatiye damezirandin. Partiya me, di 41. saliya damezirandina xwe de diçe ku heyfa Şêxwasanan, Belisanan, Kanîberdan, Îspîndaran bi kurtî wê ya Kurdistanê hilêne."
Kat: 21.48- Li gundê Îspîndaran behnvekirineke bi 15 deqîqan hate dayîn. Ev gund hatiye şewitandin û wêrankirin. Berê li vî gundî 25 mal dijîn, niha kawleke wêrane...
Kat: 22.15- Em hatin baregeheke, ku tev hêzên pêşmerge lê kom bûbûn. Ev rêya ku bêtirî 100 km. dikîşand, bi tevahiya xwe ve 6 saet û 27 deqîqe de bi awakî bédengî hate qut kirin. Di rê de tenê 15 deqîqe behnvekirinê hatibû dayîn. Bi rê ve me ronahiyên (lampên) Şeqlawa didîtin.

17'Ê TEBAXÊ 1987

Kat: 03.30- Piştî xweweke çar saet û nîva, hemû hêzên pêşmerge li dorana gundê Îspîndar û Fîrêz de di alî çiyê de belav bûn. Daxwaz ew bû, ku nebin hedef bo êrişê balafirên dijmin û herweha jî bala wîna jî bi ser xwe de nekişênin. Her tişt bi lez û bédengî dihate pêkanîn.
Kat: 14.00- Di rojê pê de, pêşmergeyan xwe emedeyî şerr dikirin. Xwarin û vexwarina wana tenê nan û av bû!
Kat: 15.45- Hemû hêz hatin ba hev. Mamosta Mele Mihemed axaftineke kin kir; li ser 41 saliya damezirandina PDK-I, Qazî Mihemed, Mele Mîstefa Berzani; tekoşîna rizgariya netewa Kurd sekinî. Di dawîya axaftina xwe de, bi dengêkî bilind: "Yan Kurdistan, Yan Neman!" got.
Êdî me nîşana xwe dizanî. Li hêla Akubanê Se-

ro, navendiyeke kontrolê ya leşkerî heye. Ew di navbera rêya otomobîlan ya Şeqlawa-Hîran de bû. Li van deran (noqtan) nêzikî 150-200 kesên dijmin dimênin. Tev de jî, bi çekên giran hatine xemilandin. Cihê wana jî pirr asêgehe. Û ev şûn, ji bo xwe parastina wana jî pirr girîng e.
Kat: 16.02- Pêşmerge, bi "xortê" xwe yê 65 salî Mele Mihemed ve stranan dibêjin û govendê girêdidin.
Ev şahiyekê bi hêbet e!... Pirr zehmet e ku mirov bikaribe wê rewşê bide xuyakirin. Tev de bi serketina xwe bawer in. Mirov dibêje qey, ev insanên ha naçin şerr; raste-rast diçin cejnê!
Kat: 16.30- Hemû grûpên pêşmergeyan diçin cihê êrişê. Bi rê ve "Herine Pêş!" dibêjin. Piştî saet û nivê digihin navça, ku di bin destnîlatiya dijmin de dimênê.
Wê, êriş di saet 24'ê şevê de dest pê bikê. Berî wî çaxî bi çî awayî jî bê, qedexe ye ku bi dijmin re pevçûneke çekdarî bê kirin!
Kat: 20.17- Em gihîştine Akubanê Sero. Cixare kişandin, peyvandin qedexe ye! Çar saet mane bo êrişê. Wê, piştî saet 22.30'an doranên noqteyên kontrolên leşkerî bîn girtin. Her kes, çekê wîna di dest de bi awakî bê tebat li bendê ye.
Bendewarî jî zor e. Deqîqe jî mîna qurşûnê giran in...
Kat: 22.30- Dest bi girtina doranan jî hate kirin.
Kat: 23.12- Hêzên dijmin ne rehet in. Ew bi tiştan hesan. Fîşekên ronîkirinê li pey hev diavêjin. Û pê re bi BKC'yan, diktaryofan li der û doranan direşênin...

Kat: 23.45- Ev "ji xwe re" reşandina dijmin jî, berdwam dikê. Ji aliyê me ve dengê tenê jî nayê. 15 deqîqe mane bo êrişê.

18'Ê TEBAXÊ 1987

Kat: 00.04- Êrişê dest pê kir. Ji Liqê 2'an hêzên pêşmergeyan yên: 1 - Navend, 2-Erbîl, 3-Şeqlawa, 4-Balek, 5-Rewandûz, 6-Kuysancaq, 7-Ranya bi ênîke (cephekî) jî 15 km. êriş birin ser 11 hedefan (nîşanan).
Kat: 00.15- Di 11 deqîqeyên pêşî de 3 navendên kontrolî yên leşkerî hatin standin. Şer jî bi hemû xurtbûna xwe ve berdwam e.
Kat: 00.39- Pêşmergeyan, 2 navendên kontrolê yên leşkerî din jî xistin bin destê xwe. Çehş û leşkerên Iraqê jî, liberxwedaneke xurt nîşan didin.

Kat: 00.47- 4 cihên din jî bi dest ketin. Her du yên mayîn jî liberxwedidin. Pêşmergeyê lihengvanîke (Qehremani) bê hempa şanî didin. Bi ser pêşmergeyan jî, ji wan cihên leşkerî bombeyên desta, RBC mîna baranê tîn barandin. Liberxwedana dijmin jî, pirr bi hêz e.
Kat: 00.53- Di dawiyê de her du cihên din jî hatin wergirtin. Yazdeh (11) navendên kontrolî yên leşkerî yên dijmin jî holê hatin rakirin. Ev ferzenda leşkerî ya mezîna ya pêşmergeyan di 53 deqîqan de pêkhat.
Kat: 01.02- Piştê wê êrişê (heye ku bo dijmin alîkarî bê vî cihî!) û bo wê çendê jî, pêşberî wê yekê li ser rêya otomobîlan ya Hîran-Şeqlawa kemîn hate danîn. Li aliyekê li benda hêzên dijmin bûn, li aliyê din jî pêşmergeyên birindar yên şehîd û xenîmetên şerrê dihate komkirin.

Kat: 01.42- Dr. Saleh mîna meşeke hingivîn dixebitê. Ta niha 2 yên giran tev de 11 birindar hene û çar pêşmerge jî şehîd ketine.
Kat: 02.27- Cihê êrişê hate terkîrin. Pêkarînen wê êrişê ta niha jî ev in:
-6 pêşmerge şehîd bûn. Ewana jî komika Şeqlawa: (1-Kemal Saleh Sekanî (25), 2-Mihemed Elî Emîn (16), 3-Şiyar Kemal Resûl (20), 4-Abdullah Cewher Xefur (24), 5-Bekir Qadir(22), 6-Abdullah Nurî Keko (20).
-Hejmara pêşmergeyên birindar jî panzdeh in. Ji wana 3 birindarên giran in.
-Lê, 72 kesên dijmin mirin. Û li aliyê din jî 32 birindar jî hatin digirtin.
-Di wê êrişê de çekên bi dest ketin jî bê hejmar bûn. Lê dijminê qolonyalîst bi hevkarên xwe ve, ku li

navçeya çiyayê Sefînê de cih bûbûn binketîneke pirr giran xwarin.
Hêzên pêşmergeyan jî bi awakî lez li nêzikî gundê Akubanê Sero de berê xwe dane Fîrêz û Îspîndar û şunda wegeriyan.
Kat: 04.52- Pêşmergeyê gihîştin hela Îspîndar û Fîrêz. Piştî 10 deqîqeyan behnvekirinê, pêşmerge ber bi çiyayê Hewrê ve ketin.
Kat: 07.12- Çiyayê Hewrê bi awakî xurt bi topan hate gullebarankirin. Bo wê jî çûyîn-hatin û şunda vegeandina pêşmergeyan jî, ne gengaz (mimkin) e.
Kat: 07.46- Bi gullebarandinan re balafirên şerrî li ser çiyê diçin û tîn.
Kat: 08.15- Gullebarandinên topan sekinîn. Lê, ihtimala êrişê balafirên jî, hêzên pêşmerge çûyîn-hatinê nakin.
Kat: 08.39- 8 balafirên şerrî (4 Mirage, 4 Pîlotos) çiyayê Hewrê bombebaran dikin. Bes, ji wê yekê birindareke tenê jî nîne.
Kat: 10.48- Em ji çiyayê Hewrê bihurtin. Û gihîştine wêraneya gundê Deraş. 15 deqîqe behnvekirin hate dayîn. Rewşa birindarên giran jî, ber bi nebaşiyê ve diçe.
Kat: 11.23- Pêşmergeyê gihîştine navenda Liqê 2, Şêxwasan. Êrişê Akubanê Sero bi serketineke mezin tewa bû. Piştê wê serketinê, pêşmergeyê li pişt doçkên xwe bo êrişê balafirên sekinîne û mirov kare bêje westanbûna xwe radikin.

19'Ê TEBAXÊ 1987

Piştê wê êrişê bi rojekî, ez bi bepirsîyarê ve serketinê û herweha yê Liqê 2'an Mamosta Mele Mihemed û kak Seyîd Necmeddin re diaxivim:

□ Berî hemî tiştî, ez bo wê serketina we ya mezin we û herweha tev mîlîtanên Liqê 2'an pîroz dikim. Bo me, ji kerema xwe hûn dikarin çend gotinan li ser armanc û encamên wê êrişê bêjin?
Mamoste Mele Mihemed: "Tu bi xwe di nava wê êrişê de bû. Te bi çavên xwe dît ku ev bi serketineke mezin tewa bû. Armanca wê ev bû: Di 41 saliya damezirandina PDK-I de, diva bû, heyfa Şêxwasanan, Belisanan -bi kurtî- diva bû heyfa Kurdistanê ku bi êrişên kimyevî û nîjadperesti hatiye şewitandin, werankirin bihata standin. Di parêzgeha Erbilê bêtirî 1000 gundên Kurdan jî holê hatine rakirin. Hema di navça Dolî Belisan de 19 gundên Kurdan; weke: 1-Serocîva, 2-Herocîva, 3-Seroşîno, 4-Heroşîro, 5-Berova, 6-Mergêsar, 7 - Melok, 8 - Şêxwasan, 9 - Kanîberd, 10-Belisan, 11-Şîrîmka, 12 - Belekova, 13-Tutme, 14-Deraş, 15 - Biro, 16 - Hatê, 17-Eşkaft, 18-Binavî, 19-Alana) hatin şewitandin û wêrankirin.
Li aliyê din jî, Bo dijminê ku li çiyayê Sefînê cihê girtine û her weha bo wana rêya otomobîlan ya Şeqlawa-Hîran pirr girîng e. Çi derbên li wê navçê bikevin, bo tekoşîna me jî pirr girîng e. Bo encamên wê jî, Mirov dikare yek gotinê bejê: Serketin e."

Kak Seyîd Necmeddin: "Ez jî, wek hevalê xwe dibêjim: Serketineke mezin e. Tektîk û pêşengiya hêzên pêşmergeyên me jî careke din bi dost û dijminan hate xuyakirin.
Êrişên me di alîkê de jiyana bandura (rejîma) Saddam kurt dîke. Li aliyê din de jî, me jî nêzikî armanca me ya bo rizgariya netewî dikê.
Li gor dîtina me, kesên ku bo azadî, demokrasî û pêşketinê kar dikin, rêyeke tenê heye: Serthildaneke çekdarî li dijî paşverûtiya Eflaq-Saddam bê dayîn şer bê kirin.
Hema bêje, piştigiriya tu kesî bo Saddam nema-ye. Li dijî Zîlma Saddam bersiva herî mezin tenê ev e: Şereki şoreşgerî ya gelê bi rêxistinkirî ye.
Bandura Saddam divê bê ruxandin û wê bê ruxandin.

Kurdistan • ANK

Soldan sağa; Halit Aşqeyî, Lîk 2 Siyasi sorumlusu M.M.Mihamed, Kürdistan Press muhabiri, Lîk 2 Askerî sorumlusu Seyid Necmeddin Foto: ANK

BELGE

Baştarafı Sayı 27, sayfa 10'da

Dersim'in ıslahı esasları:

- 1-İslahattan maksat Dersim'de hükümet nüfuzunu normal vilayetler derecesinde tesis etmek ve burmuntika halkını ticaret, ziraat ve sanat yoluna sevk etmek ve hükümet tekaliflerini ifaya kabiliyetli bir hale getirmektir.
- 2-Dersim'de silah toplamadan ve rüesayı oradan uzaklaştırmadan ıslahata çalışmak ve muvaffak olmak mümkün değildir.
- 3-Dersim'de silah toplamak rüesanın teb'idi buraya karşı askeri bir hareketi icap ettirir.
- 4-Dersim'de şimdiye kadar yapılan askeri hareketlerin silah toplama rüesayı toplamak gibi, hedefleri olmadığı cihetle tesirleri kısa bir zamanda nihayet bulmuştur. Rüesa ve silah toplamak işi evvelki harekate nispetle daha çok kuvvet tahsisini ve daha esaslı hazırlığı icap ettirir.
- 5-Harekatı ciddi bir idarî ıslahat takip etmezse şimdiye kadar olduğu gibi bir netice alınmasına imkan yoktur. Silah yeniden tedarik edilir ve yeni reisler türer.
- 6-Tedibi müteakip senelerde para vaziyeti idari ıslahatın tatbikine mani olacaksa silah toplamak hareketine başlamamak daha muvafık olur.

İdari ıslahat şunları ihtiva etmelidir:

- 1-Halkı toprağa bağlamak (Kısmen Dersim civarındaki ovalara indirmek)
- 2-İdari teşkilatı yeniden tanzim etmek.
- 3-Müstekim, mefkureli ve en iyi memurları Dersime tayin etmek yerli memurları o havalden uzaklaştırmak.
- 4-Adliye makinasını mutlak surette adilane ve seri bir surette işletmek. (Halk hükümet teşkilatının tahakküm vasıtasından ibaret olmadığı ve iyilik isteyen bir teşkilat olduğunu gözü ile görmelidir.)
- 5-Yollar yapmak.
- 6-Mektepler açmak ve Türklük propagandası yapmak.

★

Dersim'in ıslahı safaları:

Birinci sene:

1-Silah toplamak,

Bu iş bütün Dersim'de ve istisnasız bir şekilde kati surette halledilmelidir. Bu işin yarım halli Dersim meselesinin kat'i şekilde intacına manidir. Evveleminde halka silahlarını teslim için kısa bir mühlet verildikten sonra taharriyat başlamalıdır. Silahını saklayanların tecziye edileceği ilan edilmelidir. Askeri harekete başlamadan evvel yapılacak esaslı propagandalarla cumhuriyet hükümetinin adil olduğu ve hiç bir vatandaşın diğerine zararı dokunmasına ve hükümet emirlerinin hiç bir yerde yapılmamış olmasına müsaade etmeyeceği ve Türkiye'nin her tarafında olduğu gibi Elâziz vilayetinin Hozat, Ovacık, Mazkirt, Nazımiye ve Erzincan'ın Pülmür ve Kigi kazalarında da halkın tamamen serbest ve cumhuriyet kanunlarına muti olarak ziraat, ticaret, sanât sahalarında çalışarak kendi menfaat ve saadetlerini temin ederek diğer yurttaşlar gibi rahat içinde yaşamak olduğu ve bazılarının fena niyetle ve kötü maksatlarla ortaya çıkarıldıkları gibi hükümetin bu kazalar halkına hiç bir fenalık yapmayacağı, ancak hükümet emirlerini yapmayanları ve hükümet kuvvetlerine karşı koyanları kat'iyen af etmeyecek çok şiddetle cezalandıracağını ve bütün vatandaşların mal, can, ırz emniyetinin hükümetçe temin edilmedikçe olmasına göre bir kısım halkın elinde silah bulundurmasına ve silahsız olanlara tecavüz etmesine asla müsaade etmeyeceğini ve bu sebeple hükümete muti olanların silahlarını derhal hükümete teslim etmeleri tamim edilir.

Cumhuriyet Dönemi

TC Dahiliye Vekaleti

Jandarma Umum Kumandanlığı

III.Şube • I. Ks.

Sayı: 55058

Gizli ve Zata Mahsustur

DERSIM

Kayıt altında yüz tane basılmıştır

2-Rüesanın teb'idi,

A-Rüesanın teb'idi, Dersim'in ıslah ve temdin işinin esasına teşkil eder. Reisler yerlerinde kaldıkça gerek kendileri ve geresse maiyetleri müstahsil olmak tan daima uzak kalacaklar ve tufeyli olarak yaşamakta devam edeceklerdir. Garp mıntıklarına nakledilen reisler orada başka suretle yaşamak imkanını bulamayınca çalışmağa mecbur olacaklardır. Reislerin tahakküm ve telkinlerinden kurtulan halk da meşru kazanç yollarına daha kolaylıkla sevkedilecektir.

B-Rüesanın Garba teb'it edileceği keyfiyetinin hareketin hitamina kadar ifşa edilmemesi pek lazımdır. Aksi takdirde rüesa arasında anlaşmalar ve birleşmeler görülecek ve reisler maiyetlerini mukavemete teşvik ederek, bunların dahaletlerine mani olacaklardır. Bu suretle ıslah ve temdin meselesi uzayacak ve müşkülâtı da olacaktır.

C-Herakat başlamadan reislerin elde edilmesi ve hareketin nihayetine kadar rehine gibi muhafaza edile-

ceği hakkında tebligat yapılması lazımdır.

D-Reisler bir daha Dersime dönmeyecek ve kaçamayacak surette Garp vilayetlerine teb'it edilmelidir.

E-Reisleri, aileleri, akrabaları ve reis olmak istidanda bulunanlar, ötedenberi reislerin çapulculuk aletleri olan eşhas behemahal Dersimden uzaklaştırılmalıdır. Aksi takdirde Dersim'de kalan halkın başında yeni bir reis türeye bilir.

F-Kimlerin nerelere ve ne suretle teb'it edileceği ayrı olarak ve lahika halinde ropurun mahiyetine eklenmiştir.

3-Mücrim ve mahkumların yakalanması,

Dersim, senelerden beri içindeki muhitindeki suçlu mahkumların melcei olmuş ve hükümet kuvvetleri ile bunların yakalanması mümkün olmamıştır. Askeri hareketten istifade edilerek silahlar tamamen toplandıktan sonra bunların kamilen derdestleri temin edilmek lazımdır.

BELGE

4-Mükellefiyetini ifa etmeyenlere bunun ifa ettirilmesi,

A-Dersim, öteden beri hükümete karşı her türlü mükellefiyetlerini tamamen ifadan imtina etmiştir. Sayım, musakkafat ve sair vergiler cüzi miktarda veya hiç verilmez. Vergilerini tediye keyfiyeti aşiretlerin hükümete karşı itaatları derecesine göre %1 ila %70 arasında mütehavvildir.

Dersim'in masarifatı varidatından fazladır. Bu fazlalık senevi 100000 liradır.

B-Dersimlilerin devlete vergi vesair mükellefiyet bakayası şudur:

931-932 senelerinde Çemişkezek ve Pertek kazaları da dahil olduğu halde Dersim'in altı kazasında 24.000 hayvan, 7.500 deve kaydedilmiştir ki vergileri 59.000 lira tutmaktadır. 6000 lirası Pertegin, 18.000 lirası ise Çemişkezeğe ve 13.000 lirası da Mazkir de aittir.

Altı kazanın muhtelif varidatında 932 hazine iptidasında müdevver bakayası 243.080 liradır. Bunun 41.428 lirası sayım, 46.965 lirası arazi, 95.477 lirası bu vergilerin munzam kısmındadır.

Dersim'in Ovacık kazasının mukayyet 3.599 hayvanına mukabil halen mevcudu 30.000, Hozatın 4.857 kayda mukabil mevcudu 35.000, Nazımiye'nin 10.980 kayda mukabil 30.000 dir. Mazkirdin 21.885 kaydedilene mukabil 35.000, Çemişkezeğin 30.959 hayvanına mukabil 37.000 ve Pertegin 27.554 mukayyet hayvanına mukabil 37.000 mevcutları bulunduğu tahmin edilmektedir.

Nüfusa ve aşiretlerin hayvanat mevcutlarına oralarda fazla müddet bulunmuş memurinden yapılan tahkikata göre akalli yüz bini müteceviz mektum hayvan vardır.

Ovacık, Hozat kazaları ve Nazımiye'nin Haydaran, Hakis, Mazkirtin Demenan, Yusufan, Pertegin Dere, Şevak nahiyeleri ve Çemişkezeğin Koç uşağı gibi hiç asker vermeyen menatıktan alınacak askerlik nakdi bedeli de mühim bir yakun tutacağı gibi kuvvetle yazılacak hayvanatın geçmiş senelerin maktum vergilerini de tahsil için bir kanuni mani yoktur. Aşairin köle mesabesinde kullanılan % 20'si istisna edilirse ağaların ve ileri gelenlerin altın olarak bütün borçlarını verebilecek paraları vardır.

C-Dersimliler askerliklerini de ifa etmezler. Yanlız vilayet merkezine yakın olan muntika müteakip askerlik yaşı içinde bulunanlar yakalanarak Garp vilayetlerinde mükellefiyetleri ifa ettirilmeleidir.

5-Şimali Dersim halkının Garba nakilleri,

Şimali Dersim, çok sarp ve yolsuzdur. Bilhassa kıy mevsimindebu muntıkaya hükümet teşkilatının nüfuz etmesi pek güçtür. Maarif, sihihiye ve sair medeni nimetlerin bu muntikanın her köşesine isali ya güç veya gayri mümkündür. Bu itibarla şimali Dersim halkının başka mahallere nakilleri faidelidir.

Dersimin bilhassa şimal mıntıkları (Ovacık, Nazımiye kazaları) öteden beri hükümete karşı menfi bir cephe almakla maruftur. Bu muntika sureti umumiyede çapulcuların yuvasıdır. Halen hükümete karşı küstah vaziyetini muhafaza edene yukarı Abbas uşağı reisi Seyit Rıza ile Haydaran aşiretinin reisleri Hıdır ve Kamer ağalar ve hükümete en ziyade karşı duran aşiretler bu muntikadadırlar. Esasen zıraata hiç müsaade olmayan bu muntika halkının Garp vilayetlerine teb'idi Dersim'in ıslahı için kuvvetli bir tetbir olarak mütalâa edilmiştir. Bu iki kazanın nüfusunun mecmuu vasatı bir hesaplama 11742 dir.

6-Dağınık iskanın men'i,

A-Dersimlinin hayat şeraiti onu mezarlarda dağınık iskana mecbur etmiş ve bu suretle hükümet kuvvetlerinin murakabesinden uzak kalmıştır. Dağınık iskan vaziyeti devam ettikçe Dersimlinin üzerinde hükümet nüfuzunu tesis etmeğe imkan mevcut değildir. Münferit binalar birer eşkiya yatağıdır.

Sayfa 235 - 241
Devam edecek

Öyle olaylar vardır ki, insanın kafasında kolay kolay bir yere oturmuyor. Oturmayış, başlangıçta düşüncenin olayı bağlantıları içinde yakalayamamasından olsa gerek. Süreç içinde bağlantılar yakalanınca; olay yavaş yavaş yerine oturmaya başlıyor.

1986 yılında örgütlerin muhalefet eden İsveç'teki bir grup TKP'li, muhalefetlerini açıklayan bildiriye dar bir çevreye dağıtmışlardı. Bildiride anlatılan olaylar, muhalefet edenlerin kimlikleri, muhalefetlerinin sonuçları pek ilginç çekmişti. Ama, şimdiye kadar yalanlanmamış bir iddia, epeyce ilgimi çekmiş ve o günden beri hep kafama takılmıştı.

İddia şuydu:

"Son TKP Kongresi'nde, delegelerin oturduğu yer perdeyle ikiye bölünmüş, bir kısmında diğer delegelerin görmelelerini istemedikleri Kürt delegeler oturmuş ve kongre, birbirini görmeyen iki grup delegenin katılımıyla yapılmıştı".

Kongreler, partilerin en yüksek organıdır. Tüm parti sorunları burada tartışılır ve karara bağlanır. Örgüt içi demokrasinin doruk noktası kongrede oluşur. İlegal partiler, partiyle ilgili her sorunu tartışabilmek için; kongre delegelerini en güvenilir ve deneyimli üyelerinden seçerler.

Bu genel doğrular ışığında, TKP Kongresi'nin anti-demokratik, güvenden yoksun olduğu anlaşılıyor. En önemlisi ise, TKP'nin bir oyuna hazırlandığını anlatıyor.

Kongre'de, tanınmasını istemedikleri bir grup Kürt delegeleri ayrı oturtularına göre; TKP'nin düşündüğü oyun Kürdistan'la ilgili olmalıydı. Nitekim bu oyun, günbegün gün ışığına çıkıyor.

TKP, tarihi boyunca Kürt halkı'nın mücadelesinin karışısındaki tutumu ve sosyal-şöven tavrı nedeniyle Kürdistan'da örgütlenemiyor. Bu gerçek 1970 sonrası kurulan ve TKP ile yakın ideolojik yapılanma içinde olan TIP ve TSIP için de geçerliydi. Sonradan Sol Birlik'i oluşturan Kürdistanlı iki örgütten TKSP'nin TIP'in ku-

İkinci vagonun yolcuları

A. SERBEST

ruluşuna katkısı ve PPKK (Pêşeng)'in önceli KİP'in TSIP'le yakın işbirliği hatırdadır. Her iki parti de o günkü koşullarda, önemli sayılabilecek bu desteklere rağmen Kürdistan'da örgütlenemediler, bir varlık gösteremediler.

TKP ideolojisinin Kürdistan'da hayat bulamaması, Kürdistan'daki güçlü örgütlerin varlığından değil, güçlü ideolojik yapılanmalardan geliyordu. 12 Eylül askeri darbisiyle Kürdistanlı örgütler ve siyasi hareketler büyük darbeler yemiş olmasına karşın, bir çok konuda avantajı bulunan TKP, yine Kürdistan'ı ve Kürtleri örgütleyememiştir.

12 Eylül'den sonra oluşturulan SOL BİRLİK ise, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin temel tezlerinden TKP lehine ödünler

verilerek oluşturulmuştur. Sol Birlik içindeki TKP'nin Kürt ortakları, TKP'nin resmi ilişkilerinin kısıntılarından yararlanmak için böyle bir ittifağa girmişlerdi. Yoksa Sol Birlik'den ne Kürdistan devriminin ve ne de uzun vadeli kendi öz örgütsel çıkarlarının yararı vardı.

TKP, Sol Birlik'e rağmen, sağ-liberal kanattan şeriatçı kanada kadar uzanan Türk burjuvazisinin ittifağını, Sol Birlik içindeki Kürt örgütleriyle ittifağın tercih etmiştir. Sol Birlik içindeki Kürt örgütleri (TKSP ve Pêşeng) ise, ideolojik ve örgütsel muhtevaları, TKP ile ittifağının sağladığı gününbirlik çıkarlar yüzünden, TKP'nin bu tercihi karşı kararlı bir politika geliştiremediler. Geliştirmeleri de beklenemezdi.

TKP'nin yedek gücü duru-

muna gelen Sol Birlik içindeki Kürt örgütleri, Kürdistan'da tabansız kaldıklarından, TKP için önemlerini yitirmişlerdir. Bu örgütlerin, her şeye rağmen TKP ile ittifağın sürdürmede kendilerini zorunlu görmeleri, TKP'yi rahat, deyim yerindeyse, biraz da pervasız davranmaya itiyor.

TKP, yeni bir politika geliştirmiyor. Program değişikliği, TIP'le birleşme, Türkiye'ye Genel Sekreterlerin gidişi, legale çıkma hazırlığı, yeni politikanın adım adım uygulanmasıdır. Genel politikasında önemli değişiklikler yapan TKP, elbette ki, Kürdistan için de yeni şeyler geliştirecekti.

Doğrudan Kürdistan'da örgütlenmeden umudunu kesen TKP, öyle anlaşılıyor ki, perdenin diğer tarafında ki Kürt delegelerin kuracağı

paravan örgütlerle Kürdistan'a inmeyi kafasına koymuş. Örgütler bölünüyor, örgütlerin önde gelen isimleri sessiz sedasız örgütlerinden ayrılıp "demokratlaşıyor"! Yıllar yılı Kürdistan sorunu ile ilgisini kesmiş kişiler, "ilgi" duymaya başlıyorlar. Ortalığı "Kürt Demokratları" enflasyonu sarmış. Örgütlü davranıyor, derinden örgütlenmeye çalışıyorlar. Bir yandan da Haydar Kutlu ile Nihat Sargın'ın Türkiye'ye gidişlerini merak ve heyecanla izliyorlar. Nasıl heyecanlanmasınlar ki? İkinci vagonun yolcuları kendileri...

Türkiye'de de, Kürdistan'da da yeni bir süreç başlıyor. Yeni süreç, akıllı soğukkanlı ve aynı zamanda cesur davranmayı, oyunları boşa çıkarmayı gerektiriyor. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin, 70'li yıllardaki oyunu yeniden oynamaya tahammülü yoktur. Kürdistan'da çok şey değişmiştir. Büyük bir yenilgi yaşanmış, ama, yenilgiden daha da bilçilenmiş olarak çıkmıştır. Osmanlı saraylarına has entrikalar, artık politikayla sıradan uğraşan biri tarafından da görülebiliyor. İkinci vagonun yolcuları "bizim demokratlar" boşuna umutlanmasınlar. Kürt halkı'nın onları parlak bir törenle karşılamaya hiç de niyetleri yok...

25 Kasım 1987

ÇOK ÇEŞİTLİ SORUNLARIN DİYALEKTİĞİ ÜZERİNE

Kürdistan Press'in 22. sayısındaki "Türkiye ve Kürdistan Devrimi'nin Farklı Süreçleri" başlıklı yazıda kısa ve öz olarak her iki ülke devriminin farklı yanlarına değinmiştim. Kürdistan Ulusal Demokratik Devrimi'nin ve Türkiye Sosyalist Devrimi'nin tahlilinde değinilmesi gereken çok çeşitli sorunlar vardır. Diyalektik olarak birbirine bağlı olan bu sorunların değerlendirilmesini kısa bir makale içerisinde sığdırmak mümkün değildir. Ancak, bir dizi seri yazıyla bu sorunlara açıklık getirilebilir. Türkiye ve Kürdistan Devrimi, bünyesinde çok çeşitli sorunları barındırır. Bu sorunların herbirisi ayrı ayrı başlık altında, ayrı ayrı yazılarda birbirine bağlı olarak ele alındığında bütünlük oluşur ve sorun daha iyi bir şekilde anlaşılabilir olur.

Kürdistan Press'in 27.11.1987 tarihli 27. sayısında yayınlanan Sayın R.BENGIN mektubunda "Yan yana yavaş yavaş ezen ve ezilen ulusların emekçileri arasında bağlaşıklık (ittifak) sorununa" değinmediğimi belirtiyor.

Türkiye ve Kürdistan devrimiyle ilgili bir çok soruna değinseydim o makalenin boyutunu aşardı ve çok uzun bir yazı olurdu. Kürdistan Devrimi'nde sınıfların mevzilenmesi, önderlik sorunu, cephe sorunu (ki özünde bir ittifak sorunudur), 12 Eylül öncesinde savunulmayan, ama 12 Eylül'den sonra bir çok Kürt örgütü tarafından savunulan (bana göre tartışmalı bir konu olan) Kürdistan'daki milli burjuvazi sorunu (gerçekten var mı, yok mu?) yine devrim sürecindeki çalışma tarzı ve mücadele anlayışı vb. sorunlara kısa bir makalede değinemedim. Yine aynı şekilde Türkiye devrimiyle ilgili bir çok soruna değinemedim. Örneğin elimde, tekeller kapitalizm ile devlet kapitalizminin bütünleşmesiyle ilgili istatistik veriler olmasına rağmen, o makalenin kapsamını genişletir diye kullanmadım.

Sayın R.BENGIN'e şunu belirtirim: Benim ittifağın sorununa bakış açım salt "ezen ve ezilen ulus emekçileri arasındaki ittifak" değil aynı zamanda Kuzey Kürdistan'da ulusal demokratik devrim sürecinde değişik sınıflar ve katmanların kendi aralarındaki ittifağı, Kürdistan'ın 4 parçası arasındaki ittifağı (dayanışma ve işbirliği) Ortadoğu ve dünya devrimci hareketiyle olan ittifağıdır.

(...)

Sayın R.Bengi'nin bizi, milliyetçiliği mutlaklaştırmakla suçlaması eskiden beri tekrarlanan bir nakaratın devamıdır. 1970'lerden beri Kürt devrimcileri, Kürdistan'ın sömürge olduğunu, birincil derecede çözümlenmesi gereken çelişkinin ulusal çelişki olduğunu ve Kürdistan'da ulusal demokratik devrimin gündemde olduğunu belirttikleri için hep milliyetçi olarak suçlandılar. Eğer Kürdistan'da temel çelişki ulusal çelişkidir ve ulusal demokratik devrim gündemdedir dediğim için milliyetçi oluyorsam, o zaman Sayın R.BENGIN'e şunu açıkça belirtirim ki O, bu mantığıyla çırayla tek tek arasa Kürdistan'da bir sosyalist bulamaz. Zaten sosyal-şöven Türk Solu'nun ezici çoğunluğunun Kürdistan'da (Kürt olup da Türk Solu'nun içinde çalışanlar hariç) sosyalist görmemesinin temelinde bu yanlış ve sakat mantık yatmaktadır. Onlara göre, Bir Kürt'ün sosyalist olabilmesi için ortak örgütlenmeyi savunması ve Türk Sol'u içersinde yer alması gerekir. Tüm Türk Sol'u, Kürt siyasi hareketleri için "Kürt Demokratları" sıfatını kullanmaktadır. Bu da yukarıda kısaca belirttiğim sakat anlayışlardan kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak Sayın R.BENGIN, yazımı ilgiyle okuduğu ve düşüncesini belirttiği için ona teşekkür ederim. Umarım bu yazıda kısaca belirttiğim konular üzerine Sayın R.BENGIN geniş bir araştırma yapıp doğru bir sonuca varır.

Lokman POLAT

Gelek cara me ji der û dora xwe bihistiye, ku dibên; "Kurd e lo! Emê Kurdmanckî herinê de!" an jî "Kurdmanckî lëxin!"

Va gotina êdî em ji devê biyanian jî dibîhîzin. Ez bawerim, ku tiştek di van gotinan de heye, bê sebeb nayêne gotinê. Roj bi roj em law û keçên Kurd mezin dibin, bêhîr em xwe nas dikin û milletê Kurd nas dikin. Serê me, çavên me de û bavê me ne, hevalên me ne, hozan û rêzanên me ne. Çi tiştî şanî me bikin û kîjan riyê şanî me bikin, ji sedî not û neh em wî tiştî fêr dibin û wê riyê didomîn.

Ez bawerim gelek ji Kurdê me, bi taybetî ê Ewropa dizanin, ku Înstîtuya me î Kurd li Fransa, Parisê heye. Li gor ku berpîrsiyarê Înstîtuyê (ya Paris) dibêjin û li gor bultena wan, kar û barê çanda Kurdî û Kurdnasiyê dikin. Di nav kar û barê wan de bursên xwendinê jî, ji bo xwendevanên Kurd hene. Min dixwest behsa xwe û mûracaata (serlêdana) xwe ji bo bursa xwendinê bikim.

Piştî ku min bihist û di bultena Înstîtuyê de xwend, ku bursên xwendinê didin xwendevanên Kurd. Serê min pê gelek mezin bû. Min îmkân ji xwe re dît, ku ez bixwînim. Di 18-5-87 an de min rahîj-te kaxet û qelesa xwe û min jî Înstîtuyê re namek rêkir. Belgeyên lazîm ku dixwestin jî, min jî wan re rêkirin. Piştî çar meha nûnerê wan î Swêd ji min re telefon kir, go; "muracaata te qebûl bûye, ji Înstîtuyê re telefon bike, tiştê lazîm e ji te re bêjin." Min jî Înstîtuyê re telefon kir û min bi serokê Înstîtuyê re xeber da. Ji min re got; "me muracaata te qebûl kiriye, em li bendî bersiva Bulgar in". (Min ji bo xwendinê li Bulgar muracaata xwe kiribû.) Kêfa min hat û mi go baş e. Jiber ku min nizanî bû wê mura-

"KURD E LO!"

caata min a bursê wê bê qebûl kirin an na. Min muracaatî xwendina bilind jî kiribû (li bajarê Borlänge-Swêd). Wan jî muracaata min qebûl kiribûn û min heftiyekê dest pê kiribû. Ji bo îdara aborî jî, min pere deyn dikirin. Wextê ku ez pê hisiyam, ku muracaata min î bursa qebûl bûye, min dev ji wê xwendinê û deynkirina pera berda. Ez vegeryam bajarê xwe û min dest bi xwendina xwe ya kevn kir (siniyê çara ê lîsayê-ne mecburî ye).

Dîsa mehek tere derbas bû, tu xeber jî Înstîtuyê nehat. Em ketibûn meha 11.a. Min jî Înstîtuyê re namek rêkir û dixwest bizanim, wê işê min çawa bê, ji bona ku ez karibim hesabê xwe bikim. Min nedizaniyê dev ji mekteba xwe berdim an na, pere jî xwe re deyn kim an na. Ez ketibûme taya herê-nayê.

Piştî ku nama min giha wan nûnerê wan î Swêd ji min re telefon kir, go; "ji Înstîtuyê re telefon veke." Min jî Înstîtuyê re telefon vekir û dîsa ez bi serokê Înstîtuyê re şitexilim (peyvîm). Ji mi re go; "piştî 'glasnostê û perestroyka' Gorbaçov, guhertin li Bulgar ji çêbûne û işê wê de ne xwiyaye çawa dibe." Go, eger tu bixwazî, tu kari herî Yewnanîstan bixwîni. Go, tê di nava penc rojan de karibe here. Min heta roja din mihlet jê xwest û roja dinê jê re telefon kir. Min go, ezê herim Yewnanîstan. Go, eger bilê-tê jî ji te re rêkin wê penc rojê din jî bigine, tev de di nava deh roja de ezê li Yewnanîstan bame. Serokê Înstîtuyê go xatir bixwaze û xwe hazir ke, emê kaxetê te ji te re rêkin. Weke gotibû min wilo kir. Min xwe hazir kir, xatir ji hevalên dûr xwest, dev ji mektebê berda,

ehliyeta internasyonal ji xwe re peyda kir ûhwêd.

Deh rojê wan bûne mehek, tu bersiv jî wan nehat. Mi dît wilo naqede, min rojekê derpêk, roja din şalek, solek ji çantê xwe derdixist. Ez dîsa vegeryame destpêka muracaata xwe. Min hew dizanî bû çi bikim, termînek (niv sal) jî xwendina min derbas bû û hejî min nedizaniyê ezê çi bikim. Min dîsa ji wan re telefon vekir. Gotin, "serok ne li vir e, lê ye-ki din li dewsa wî ye emê jê re bibêjin"; min dirêj nekir. Min go bera. Telefona min ê dawî jî fêde nekir, min ji wan re namek jî şiyand. Mi di nama xwe de go; na an e kê bidine min da ez zanibim ez li ku me (Bulgar, Yewnan an Swêd). Hejî ez li bendî name û bilêta Înstîtuyê me.

Min jî xwe pîrsî û dipîrsim; gelo Înstîtuyek bi navê 20 milyon insan nafikire, ka ev insan halê wî çi ye, sax e, miri ye, dirûma wî î xwendinê, aborî çawa ye? Çi dike? Çima rokê namek ji min re rênekirin? Carekê telefon nekirin?

Tev mamoste, rêzan, hozan û serokin. Wextê ew wilo bin, emê çawa bin? Qencitiya wa bi min kir, ew bû, ku xwendin jî li ber çavê min reş kirin. Aqilê serokê Kurda jî bi min dane naskirin.

Ezê dîsa li gotinê xwe pêşî ve gerim. Gotinê ku em ji der û dora xwe dibîhîzin, wek; "Kurd e lo!", "Kurdmanckî" ûhwêd. Ev gotin ne ji heva hatine, ev gotin ji kar û barê rêzanên me hatine. Çiqas navê wan ne xweş be, hûn bizanin bêhîr ev gotin li wan tîn!

Ma heya em sax in, emê xwe bi van gotinan bixapînin, an em jî ji xqwe re fêrî kar û barekî rast bibin?

Mesela min û bursên Înstîtuyê ev bû, serê we ji min re sax!

Cehwer Batté
28.11.87-Swêd

Ordixanê Celîl

HEVPÊYVINEK LI GEL
ORDÎXANÊ CELÎL

Ev hevpêyvîn di 20.9.1987 an de li bajarê Lenîngradê, li gel mamoste û nivîskarê hêja Ordixanê Celîl hatiye kirin. Ev hevpêyvîn bi film û teybê hatiye çekirin. Ji ber dût û tîrêjiya wê min ev hevpêyvîn kurt kir.

□ Mamosteyê Hêja Ordixanê Celîl, berî her tiştî em bi dîtina ta gelek kêfxweş bûn, silav û evînên heval û hogiran me ji te re anîn. Mamosteyê delal, ma tu dikarî bi kurtî li ser jiyana xwe û jiyanavavê te Casimê Celîl behs bikî?

□□ Berî her tiştî ez jî gelek kêfxweş bûm ku min hûn dîtî û dîsan ez gelek dilşa bûm ku hûn vê hurmeta girîng ji min re dîkin. Silav û evînên min jî, ji heval û hogiran re bibin. Bi dîtina we dilê min gelek şabû. Em bi dîtina hevalên Kurd ji Swêd û ji Ewropayê pirr kêfxweş dibin.

Tu li ser jiyana min dipirsî. Ez dikarim bibêjim, jiyana min jî wek jiyana Kurdekî li Sovyetistanê ye û parçeyek ji wê ye. Tiştêkî wûsa nûn û girîng di jiyana min de tûn e. Ez di vê ciwata Sovyetistanê de azad û bextiyar jiyana xwe didomînim.

Dî sala 1932 an de, li bajarê Êrîwanê ez ji diya xwe bû me. Di mala Casimê Celîl de em çar zarok in, 2 keç û 2 law in. Çaxa ez zarok bûm, wek heval û hogir min jiyana xwe yê zaroktiyê tev zarokên Kurd û Ermenîyan bi hev re derbaskir. Ez bi vê jiyana xwe deyndarê bavê xwe Casimê Celîl im. Ne tenê ez wisa dibêm, hemû zarokên Casim jî wî tiştî dibêjin.

Wexta em zarok bûn, bavê me em hîni zimanê kurdî dikir. Bavê min pirtûkên kurdî dida me û digot; "van pirtûkan bixwînin, ew bi zimanê diya we hatiye nivîsandin û divê hûn zimanê xwe baş hîn bibin".

Bavê min di derheqê miletê Kurd de, gelek tişt bi me re dida zanîn. Ew di sala 1914-15 an de ji Tirkîyê ji qetlîamê revî û hat gihîştî Rusyayê. Wî di zarokatiya xwe di gelek belengazî û xêzanî dîtî bû. Roma Reş ji mala bavê min ji 40 kesî 39 kes kuştibûn, tenê bavê min jî wê kuştinê xilas bûye. Bavê min êdî famkiribû êdî millet xwediyê wî ye. Jiyan diya min Xanima Rizgo jî, mîna jiyana bavê min e. Ji malbata diya min 35 kes kuştibûn, ew jî tenê ji wê kuştinê xilas bûye. Diya min û bavê min ji aliyê Qersê jî gundê Qizilqule ne. Em carna diçûn ser sînorê Romê û ew jî dût re bi destê xwe nîşanî me didan û digotin "ew gundê li bin girê hanê gundê me ye." Bi kurtî ev kurdperwerî jî de û bavê me

gihîştîye me.

Ez hîn di koma (sinif) dehan de bûm, bavê min ciwata kurdî bi min da hînkirin; stran, çîrok û serpêhatiyên gelê min ji min re digot û min ew yek bi yek dinivîsandin. Xeletî û şaşiyên min bavê min rast dikir.

Pey xwendina zanîngehê, di 1.1.1955 an de, Radyo Kurdî li Ermenîstanê vebû. Di eynî salê de, di bin serokatiya bavê min de, min li Radyo ya Kurdî dest bi kar kir. Di nav sê salan de, me 900 stranên Kurdî ji bo radyoyê berhev kir. Paşê di sala 1957 an de, ez hatim Lenîngradê di bin serokatiya Orbelî de, min dest bi xebata akademîkî kir.

□ Mamoste, em dizanin malbata we ji bo çand, bêje û folklorê Kurdî xebatên hêja kirine, bi kerema xwe dikarî li ser vê babetê me agahdar bikî?

□□ Berî her tiştî ez nikarim bibêjim, malbata me xizmetên mezin dîkin. Lê ez dikarim bibêjim, ji bo miletê Kurd xizmet dîkin... Heya mîrinê jî em dê xizmeta militê xwe bikin.

Malbata me, di bin serokatiya bavê min de, bi tevayî (kollektîf) kar dîkin. Ez, birayê min Celîl, xwûşkên min Cemîle û Zînê bi hev re kar dîkin û bi hev re girêdayî ne. Xûşka min Cemîle li ser muzîka Kurdî dixebite, muzîka Kurdî bi nota dinivîse. Wê xebata xwe di pirtûkan de pêşkeşî gelê xwe kirîye. Xûşka min Zînê, pirtûkan werdigerîne, wek wergerek dixebite. Celîl jî di warê aborî, civakî û dîrokê de dixebite.

Me bi hev re nezikê 19 pirtûk weşandiye. Ew pirtûkana; edebî, folklorî û dersdariyê ne... Pirtûkêkî min wê piştî demêkî kin bê weşandin. Ez niha jî destanên Kurdî berhev dikim...

□ Mamoste, pirtûkên we ji bo çand û folklorê Kurdî berhemên gelek hêja ne, hûn bi çi awayî zargotinan berhev dîkin?

□□ Bê guman ev tiştene hemû bi rê nîşandana bavê min bû ye. Ev 37 sal in, ku ez zargotina Kurdan berhev dikim. Di nav van 37 salan de, ez, birayê min Celîl, Xûşka min Cemîle, hemû gundên Kurdan li Ermenîstanê û li Gurcistanê geriyane. Di sala 1970 de jî ez çûm Kazakîstanê, Kirgîzîstanê û Tirkmenîstanê, ku li wan deran jî Kurd hene. Di arşîva me de, bi çend hezaran rûpel û nêzî 400-500 kasetên çîrok û stranên kurdî hene.

Ev her du cildên zargotina Kurda xebata 26 salan e. Di navbera 1951-1977 an de ev zargotin hatine berhev kirin. Çawa me ew berhev kirin? Pêşî mehemû tişt bi dest dinivîsand, em diçûn gundên Kurdan, xelk li dora me kom dibûn, ji mer distandin

Ordixanê CELÎL

Foto: Ş. Zirek • 20.09.1987 • Leningrad (Arşiv / ANK)

û digotin. Em di dawet û şînan de jî hazir dibûn, me li wan guhdarî dikir. Me hemû tişt dinivîsand, li rastî û xeletiyê wan mêze nedikir... Paşê teyp peyda bû, me teyp digirt destê xwe gund bi gund digeriyan. Ez dikarim bi dilxweşî bibêjim; milet ji vê xebata me kêfxweş dibû û alîkariya me dikirin... Belê me gelek berhema zargotinên Kurda û gelek pirtûkên din jî bi vî awayî komkir.

Em jî bo çî bi zargotina Kurdan re ewqas mijûl bûn; zargotin huwîyeta miletekî ye. Ew ne tenê zimanê wî miletê ye, ew şexsiyet, rabûn û rûniştin, raman û jiyan wî hemû ye. Tu çî bixwazî tê de heye. Lê gerek tu tenê bikaribî bibîni. Ji bo wî em zargotina miletê xwe kom dikin. Bê guman ew dê rojekî kêrî miletê me bê. Ger xwendevanên me pê bihisin, ku ew kî ne, hingê em digijin aramanca xwe.

Gava pirtûka zargotina Kurda di sala 1978 an de derket, ji Elmanya xortekî Kurd ji min re nameyek nivîsandibû, di nama xwe de; "zargotina Kurda ne tenê zimanê kurdî bi me dide hînkirinê, herweha me, xwe jî bi wan zargotinan naskir."

□ Mamoste, mezinên me ji me re gelek stran, çîrok, metelok û pêkenok digotin, lê ew roj bi roj koç dîkin tiştên xwe jî bi xwe re dibin, bi vî awayî gelek tiştên me jî wîndî dibin, emê çawa bikin, ku pêşîya wundabûna wan bigirin?

□□ Dema stran, çîrok, methelok û pêkeniyên me werin nivîsandin, êdî ew dibin dokument (belge), belge jî wînda nabin, nayên ji bîrkirinê ji ber ku hatiye nivîsandin.

Rast e, dema kal û pîrên me dimirin, gelek tiştan jî bi xwe re dibin. Lê hemû tiştan jî bi xwe re nabin... Zargotinên me mîna şelalê bûzê

di dema germayî de hêdî hêdî dihelin û wunda dibin. Lê wexta em wî bicemidînin bikin bûz û di saroncekê de biparêzin, êdî ew nahele. Ji bo wî divê em zargotinên xwe bikin dokument. Di domandina hebûna miletekî de dokument çîhekî gelek girîng digre. Dokumentên zargotina me jî, ji bona serxwebûn û destdanîna heqê miletê me pêwîst e.

□ Mamoste, li Yekîtiya Sovyetê li ser çand, ziman û dîroka Kurdî lêkolînên baş tên kirin. Lê li kurdîstana Bakûr di vî warê de valahiyek heye, ev jî ji rewşa dijwar a welatê. Di gel wê çî şîretên te bo me hene?

□□ Ev pîrsa te rast e. Rewşa xebatê me li Yekîtiya Sovyetê gelek baş e. Ji xwe em jî ber vê, ji Sovyet spasdar in. Ger azadî û serbestî ne baya me nedikarî tu xebatekî hêja bikin. Hûn îro di bin nîrê Roma Reş de nikarin zimanê xwe bipeyivin li ser çan-

da kurdî lêkolînan çêbikin. Lê em li Yekîtiya Sovyetê bi alîkariya hikûmetê û bi alîkariya birayên me Ermenî li ser ziman û çanda gelê xwe dikarin bixebitin. Ev dostaniyek gelek hêjaye... Divê em qîmeta vê dostaniyê jî bizanin...

Li Kurdîstana Bakûr xebatê we gelek giran e. Ger xwende, mamoste û ronakbîrên Kurd, herin nav mîlet bigerin, zargotinan binivîsin, berhevkin ew ji bo we dibe dewlemendiyek gelek mezin. Di bin vê rewşa dijwar de jî, hûn karin li welêt xebatên hêja bikin.

Ev xizmeta ku em li Yekîtiya Sovyet dîkin encax ji we re dikarê bibe rênîşanek. Em çawa dîkin, hûn jî karin wûsa bikin... Em jî dikarin gelek tiştan ji we hîn bin.

Şoreş Zirek

Li mala

Osman Sebrî

Ez hertim li navekî rast dihatim. Min kîjan kovar û rojnameyên kurdî yê kevin vedikirin, navekî di hate ber çavên min. Di bin pir helbest, çîrok, bend û nivîsên li ser ziman navekî ku ji min re ne biyanî bû, hebû. Dû re li Ewropa di bin navê Apo de pirtûkeke helbestan derket. Ev nav roj bi roj hate dîtin û ser hate peyivandin. Ev nav, navê Osman Sebrî bû. Navê hevalê gorbuhuştên Celadet, Cegerxwîn û Qedrîcan bû. Navê hevalê mameste N. Zaza bû.

ROjek ji rojên nîsana 1987'an ji bo ku ez xwediyê vî navî bibînim, ez di gel dostekî, li Şamê, bi Ruknedîn ve bi hewa ketim. Ruknedîn bilind e, weke çiyayekî ye. Xanî di qûn hev de û li ser hev hatine lêkirin. Gava ku mirov ji jêr ve lê dinihêre, xanî taa bi serê çiyê weke derencan dixuye. "Tu vê taxa ha dibînî, heya bi serê çiyê piraniya wan kurd in" dostê ku bi min re bû ji min re got. "Kurd hertim xwe wilo li cihê bilind digirin". Ma bilindahî ji peyv e, heta ku em gihîştin ba mala Osman Sebrî ez di xwêdanê de mabûm. Em li paş derî hebekî rawestan, me xwêdana xwe paqij kir û paşê me li derî da. Pir tê de neçû peyayekî kal û bejinkurt ji me re derî vekir. Ew peya Osman Sebrî bû. Me destê hevûdu hejand û bi hesreta salan hevûdu hemêz kir. Gava me destê hevûdu guvaşt, bawer bikin, destê Apo weke destê xortekî bîst salî zexim bû. Bi wî awayî da pêşiya me û em birin mezela xwe ya mêvanan. Ode piçûk bû, an jî ji min re piçûk hat. Raxistina ode ji du dîwan, maseyê piçûk û çend kursiyên pêkdihat. Herçar dîwar bi wêneyan xemilandibû. Yek ji wêneyên dîwar, yê çarçevkerî jî yê hersê lawên wî bû. Piştî ku min çavê avê hundir, êdî min awira xwe dagerand ser wî. Bala min her li tevger peyivandin û rabûn û rûniştina wî bû. Min ew peyayê mezin û bi nav û deng di odeyê piçûk de zemt kiribû.

—Ê Apo, tu çawa yî, saeta te çawa ye?
Ji ber ku guhên wî giran bûn, deng neçûyê. Min

Hozane hêja Osman Sebrî di mala xwe de.

Foto: F. Cewerî (Arşiv / ANK)

pirsa xwe ducare kir:
—Apê Osman tu çawayî, tu rehetî?
—Welê ji aliyê giyanî ve ez çû me û rehetî jî min tu caran nedîtiye. Kurdên bi namûs û rehetî? Serê me hertim di bela û teşqelan de ye. Dijminê me jî mar e, xwe bi hêsanî bera nav me didê û jehra xwe di nav me de belav dike. Kengî ku me ev marê fenek kuşt, hingî em dê rehet bibin...
Ji nişkê ve peyva xwe birî, weke çipiskê jî cihê xwe pekiya ber derî û bi dengê bilind bangî keça xwe kir:
—Kewêê, Kewêê! Ka tu ji mêvanan re çayekê çênakî keça min!
Piştî demeke kurt Kewê çaya me anî. Apê Osman sênîk ji destan girt û wî bi xwe çayê li me belav kir.
Hîn berî ku li cihê xwe rûnî, weke dizanibû ez dê çî pirsan jê bikim, dest pê kir û peyivî:
—Rehetî? Ji me re rehetî tune ye, bavo! Dermanê

rehetiya me yekîtiya me ye. Lê hezar heyf û mixabin, ku em nabin yek. Em bûne eşîr û bi seriyê eşîrtiyê dimeşin. Em do çî bûn, em îro jî ew in. Em bûne peyayên xelkê. Hin ji me bûne peyayên ereban, hin bûne yê Farisan û hin jî bûne yê Tirkan. Dibêjin em komunist in, lê bi serê bûrjûvazî dimeşin. Cara wa dibe? Em dê bi vî awayî çî safî bikin?
Gava dipeyivî, carinan hêrs dibû, radibû ser xwe û dîsan rûnişt. Bi qasî ku bi dev dipeyivî, evqasî jî bi destan dipeyivî.
—Dibêjin em komunist in, lê bi zimanê xwe napeyivin, naxwazin bipeyivin. Li malên xwe, bi jin û zarokên xwe re bi tirkî, bi erebî û bi farisî dipeyivin. Lê bi kurdî napeyivin, naxwazin... Ma komunistî holê dibe? Wey xwelî li serê me be!
Herçiqas min pirsên li ser edebiyatê û kulturê jê dipirsî jî dîsan ew dadigeriya ser siyaseta.
—Ku em ji xwe re nebin, kes ji me re nabin û em

jî ji kesî re nabin. Kengî ku em bûne destek, hingî dê herkesê li ber me bigerin. Lê ka ew roj? Ne ku ew roj nayê, lê dê pir bikişîne. Divê ku em pir bixebitin, pir xwe biêşînin, da ku em bigihîjin mafê xwe, Na, ku em li malên xwe rûnin, lingên xwe biavêjin ser hev û behsa azadiyê bikin, em dê hertim holê bindestê xelkê bin.
Tiştê ku min ji peyv û gotinên wî fêhm kirin, ew jî nivîskar û helbestkarekî wêdetir, têkoşerek bû. Têkoşerekî ku bi salan bêwestan xebitiye, bêhejmar car hatiye girtin, îşkence û lûdana nemirovî dîtiye û di gel vî jiyana trajedî jî hîn ew bi hêviya Kurdîstanê azad diji.
Divê ku em Kurd ji bir nekin, gotinên vî kalê mîrxas û bi rûmet bi guhar kin û di guhên xwe kin.

Firat Cewerî

ŞÛJIN

"KURMIKÊN BIRIQANDÎ"
M. beg deriyê Marsêdêsa xwe vekir, li pişt dîreksiyonê rûnişt. Lingê xwe danî ser pedalan; klîta tirimbêlê di rexê rastê ve ba da û ta jê hatî lingê xwe dewisand. Tirimbêl jî nişkê ve weke teyarekê jî cihê xwe "firrî" û dîr ket.
Di rê de, ji xwe re diponijî (di fikirî): "Bi xwedê, vî carê tu ji destê min xelas nabî! De ka emê bibênin, wê xwedê bidê dayika kê?!" Hinekê di ber xwe de beşişt; kêf û baweriyê wî bi wî hat, lê hinekê jî bi tirs bû... "Gelo, îro ez nekaribim wê çawa çêbê?!" Di ber xwe de got.
Piştê, çixareke xwe ya malboro pêxist; hineke din pedale gazê dewisand û raste-rast çû cihê xwe yê berê ku hertim diçûyê...
M. beg "masîgirî" dikir. Lê, wî ev karê he jî bona "zevqa" xwe dikir. Bo vî çendê jî, gava "li serê wî bixista" hingê diçû masîgiriyê...
Wî, firaxên masîgiriyê ji bagaja tirimbêlê derxist; Şefqa xwe ya muxtara kir serê xwe, cezma sor kire lingê xwe û berê xwe da wê kevîya (qiraxa) behrê, ya ku hertim li wê de disekini. Wîna gelek masî jî wê kevîyê girtibû. Masîyên ku wî bi destên xwe bigirta, goştên wana li wî pirr xweş dihatin. Lê hene, gava ku bixwesta, dikarî biçê bazarê tê û bertêra xwe masî bigirê...
Li ser kevîrê ber kewîya behrê şipiya sekini; şewka xwe ya nû bi serê tayê darê xwe ve kir û hema di cih de avê te behra şîna ya kûr û bê binî... Ew jî min

"berkê tîfîngê" çû nivê avê û wêla ma hilawistî...
Berê, wîna gelekê zehmet dikeşand, ku kurmikên axê, kêzik û mîzikan bi şewka xwe ve bikê û piştê bi avê avê. Gelek caran jî ew di destên wîna de diperçiqîn û ew di lewitandin. Lê, îro ne gerekî vî zehmetî jî bû. Ji ber ku îro wîna şewkeke nû çar serî kirî bû û her serîke jî, ji himbara xwe de dimana "kurmikê axê". Ew nû derketî bûn piyazê (bazarê). Gava mirov bêxista di nava avê de, mirov di got qey ew kurmikên rastînin û ji "birîndarbûna" laşê xwe, xwe dihejînin û gelek ê jî di biriqandin.
M. beg, ji xwe re ponijî: "Ey masîya bê aqil! Bi xwedê îro tu ji destê min nafelîtî! Ma qey ez dînim ku vî carê wêla bi hêsanî te ji destê xwe birevênim!"
Bi dahelandina şewkê di nava avê de jî, vîre-vîre çend masîkên piçûk li dorana wan "kurmikên biriqandî" hatin hev û "bela" xwe li wana xistin. Bes, ev "bela" wana hingî zeif bû nedigihî jorê, ku "masîgir" pê bihesê.
Çaxêke dirêj derbas bû...
M. beg, çixareke xwe din pêxist. Tû deng ji "kurmikên" wî nedihat. Rûyê wî tirs û tahl bû, kêfa wî revî; hinekê ma heyirî û ji xwe re got; "Gelo bi derekê ve neçûbê?! Yan jî, hinekan ew negirtî bê?! Gelo 'kurmikên' şewka min 'xwe jê venekirî bin?!' Di cih de tayê xwe bi mekinê ba da û şewka wî hate ber destê wî. Dît ku va ye ew bi cihê xwe ve ye! Dilê wî kete cih, lê, îro ji vî karî hinekê "pişt kul" bû.
Ew careke din avê avê û di ber xwe de got: "Ji vî karî re sebir divê, sebir!"
Çendî çax diborî, wîna jî çixare ser çixara pê dixist. "Seb-

ra" wîna jî hino-hino xilas dibû...
Masîkoken hûrkok jî li dorana "kurmikên" pirr dibûn. Bi devkokên xwe yê biçûk ew "gez" dikirin. Lê dimane ecebmayî: Çawa ku dikin-nakin "tameke" ber devê wana nakevê!?
Di dawiyê de masîyê qasî bostek û nivê, zik ber deva, ji nişkê ve di wê derê re xweya kir. Gava çavê wê bi vî koma masîkoken ket, zani ku li wê de "tiştê" heyê! Hê jî dîr ve enirî û xwe li nava wana xist. Her yekî bi derekê ve da, ew jî hev tert û belav kir. Wana jî, neçare man xwe dane alîkê û ji dîr ve temaşeyî wana kirin. Lê jî dîr ve berî çendekê yê ku te dikir mala min xirabikî... Tu ewa ku bi kulafkên xwe lêva min ya çepê firandiyê. Niha te ez hêlîstîme bi lêvekê, dikim-nakim nikarim tîr avê vexwim. Tevek di dev û pozê min re tê xwarê... Na, na! Bi serê te, ez nayem xapandin! Maxane qey ez zarokim! 'vê yekê' here ji hineke din re bêje!"
Wê, dîv û perrên xwe hejand û ji wir dîr ket, berî go tiştêk pê bê!
Qederêkê jî dîr ket, bes ji nişkê ve sekini û ew "tişt" anî bir û ber çavên xwe -di mîjîyê xwe de li "wî" fikirî... "Heyra, evê hê şuphekê ji min re çêdikê! Ew qet namênê wî tiştê wê roja he ku ew agir bi serê min de anî

ye!?" Hinekê ma sekini, pişt re ji xwe re dîsa got: "Dê ka ezê lê veşerim û vî carê jî nêzik ve xweş li wî binêrim!"
Sebra M. beg jî ber xilas bûnê bû! Şewka xwe careke din hilda banî, dît ku dîsa ew weke berê ye. Ji xwe re peyivî: "Bawer ke ew şewk kêrî tiştêkê nayê!"
Hinekê wêla ma, ew nedahe-land avê, çixareke din malboro pêxist...
Masîya bargiran û lîvfirandî li şûna "kurmikên" tiştêk nedît. Tu masîkok jî li wê derê xwuya nedikirin. Weke ku tu ti-fîngekê li ser êniya wê biteqênî, wêla jî ew di cihê xwe de ma. Pişt re bi dilkulî çend caran çû û hat, qehirî, aciz bû û got: "Çima min ev xemsarî kirî?"
M. beg, vî carê şewka xwe bê dilê xwe avê avê.
Masîya zik ber deva, dikir bi dilekî kul rêya xwe bigirê û biçê; pê hesa ku çelpekeke li piş wê hat. Li şûn xwe ve nêrî û dît ku va ye ew "tişt" û "tiştokên" berê dîsa wê "hatine". Kêfa wê hat û hema di cihê xwe de lê temaşeyî kir. Ji xwe re got: "Rastî jî, ez bawer nakim hûn ewê berî çend rojan bin! Bi xwedê hûn qet namênin wî!"
Ta jî "wana" jî dihatin xwe "dihêjandin" û "dibiriqandin." Aqil û sewdayê wê jî serê wê dibirin.
Masîkoken careke din "hucum" dane wana. Dîsa masîya bargiran ji xwe re axivî: "Hûn çiqasê xweşikin û gelekê dimênin kurmikên axê! Erê, erê hûn ew bi xwe ne! Ey kurmikno, bêgoman e goştê we jî gelekê xweş e! Binêre hûn çiqasê xwe bi hev re dihejînin û dibiriqênin! Bi xwedê ezê we bikim parîk û di cih de daqurînim! Lê divê lezê jî nekim. Bes, tîrsa

min jî ew e, ku yek ji wir ve bê û we daqurîne û ezê jî vî neçîrê bêpar bimênim! Na, na! Qet hûn ne ewên berê ne! Tu eleqa we bi wana ve tune ye! Axx! Û bi sedên caran jî ji derdên van masîkoken axx! Ger lezê nekim, dixweyê ewên we piço-piço xilas bikin û ezê bimênim destevale!..."
Masîya lîvçirrayî, careke din fikra xwe guhert û got: "Na, na! Ez qet nayem xapandin. Bi xwedê hûn ne kurmik in û ew biriqandina we jî virre! Ez ne we dixwim û ne jî serê xwe têxim belayê! Hema bila hûn jî zikê min kêmin bin! Rizqê van çêlikan jî bila ji derekî din derkeve!!"
Piçêkê ji wana dîr ket, li xwe fitilî û dît ku masîkoken hûrkok weke mîrûyan li dorana wana kom bûne. Hema çû paş û xwe li nava wana xist û bi dengbilindahî got: "Ez sond dixwim, ger hûn îşê xwe bi wana bînin ezê we pirr biêşînim!" Bes, wê jî kê re bêje? Masîkoken "neguhdar" piştî çendekê dîsa dest bi karê xwe yê berê kirin.
Sebra M. beg jî jî binî nema! Wîna paketeke din vekir û çixareke din pêxist. Car û marna pê dihesa ku di binê avê de "tiştin" çêdibin; lê, dîsa jî serê sedî sed ne bawer bû ku ew "tiştên" he ew "daxwaza" wî ye. Wîna niha jî xwe re wiha digot: "Min sond xwariye, ku ta te negirim ji vir nalepitim. Bila bibê şevrê nivê şevê jî qet ne xema min e! Îro ez divê vî şewka xwe jî biceribînim. Ger kêrî newê, divê tiştêke din çêkim û illeh te bigirim!"
Masîyê jî ji xwe re wiha digot: "Dê ka ezê we biceribînim!" Çû paş hat û zikê xwe lêxist. Şewk hinekê çû û hat. Ev çûyîn

û hatin jî ber bi banî ve ket û giha darê M. beg. Kêfa wî pirr hat û gazi kir: "Îro roj, roja min û te ye! Lê bi van xapînokan nayem xapandin! Ger bi rastî te ew daquranda, ta jî wê ber bi serjêr ve bihêja, ne bi ser vî alî û wî alî de! Tu qey min xiştîm (nezan) dibênî?! Axx, ez rebe-na te me, îro wê çî bi serê te bêt!!"
Çend caran wê kelaş û dûvê xwe li wan "kurmikên dibiriqandin" xist, lê M. beg jî xwe digirt û dengêkî ji wana nedihat.
Masîya zik ber deva û xwediyê lêva çirrandî ji xwe re got: "Ev e cara yekê ye ku ez kurmikên dibiriqandin dibînim. Ezê we daqurînim berî ku kesekî din we daqurîne!" Çendî diçû, ew şewka çar serî tûj mîna derziyê li ber çavên wê dibûn çar kurmikên axê yê nû-gihayî...
Wê, devê xwe ta jê hatî vekir û ew "kurmikên biriqandî" di carekê de daqurand. Vîre-vîre dît ku bê daxwaz, îrade û qeweta wê berê wê ber bi serjêr ve bû û weke berikê tîfîngê bi banî ve "firrî".
Ne perr û çeng, ne jî dûvê wê, çaxê xwe man ku bi karên xwe rabin. Dil, mêlak û hinavên wê dikirin devê wê re werin der. Çend masîkoken hûrkok, çav nûbişkurî û nivî mirî di vî rêya "serjor" de jî "dawa" wê ketin û di nava vî ava şîna û bê binî de belav bûn!...

Fendî

Baweriya xwe bi dendika xoxê bîne Bi hêza xwe bawer be!(1)

Nivîsandin: Yilmaz Guncy • Vergerandin: Bêkes

Lawkê piçûk, ji bo dendika xoxê bi diranê xwe bişkêne xwe di-eciqand. Bavê wî, jê re got: "Lawê min!.. Tu nikarî dendika xoxê bi dirana bişkênî!.."

Lawik dîsa dendika xoxê bi diranan heciqand. Dendika xoxê, ku kakilê wê weke lastika dolabê

traktorê hişk bû, rûyê diranê wî mi-hand û diran leqand... Lawik destê xwe bir ser diranê ku êşiya. Diran di-leqiya.

Bavê wî dîsa got: "Lawê min, dendika xoxê hişk e. Heyfa diranên te." Lawik înat dikir. Îlleh dê wê dendika hişk bişkênê. Danî ser rûyê erdê û bi panîya sola xwe pêlê kir.

yekî ve dipekiya.

Bavê wî gotê: "Lawê min dendika xoxê gelekî hişk e, tu nikarî bi wî kevirê piçûk wê bişkênî!"

Lawik bi hêrs pehîn li dendikê xist. Dendik li ser axa nêzîkê bîra avê ket. Lawik bi hêrs pêlê kir, qenc xiste bin axê.

Roj derbas bibûn. Lawik dendika xoxê ji bîr kiribû. Bi zarokên taxa ku bi izna

Dendik ne dişkiya. "Ger tu ser hişk be, ez ji te serhiştir im."

Lawik got: Vê carê kevirê girte destê xwe û şikandin bi kevir ceriband. Her cara ku lê dixist, dendik bi ali-

belediyê xanî awakiribûn re dilîst. Bav, bangî wî kir. Û got: "Ev çiye lawê min?" Lawik li aliyê ku bavê wî bi tiliye nîşan da, nêrî...

(wê dom bike)

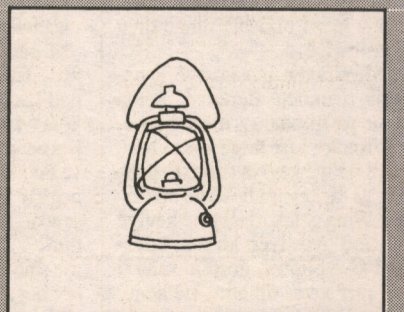
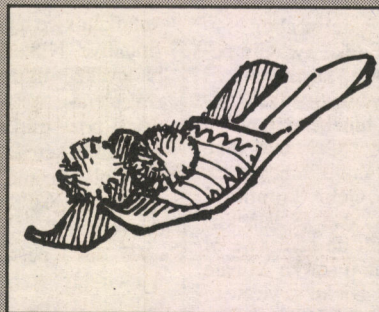
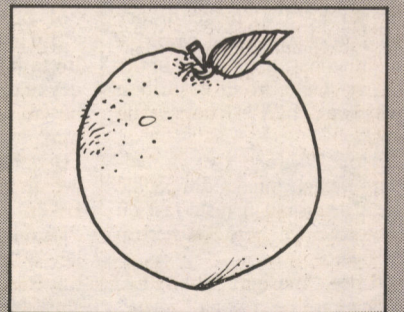
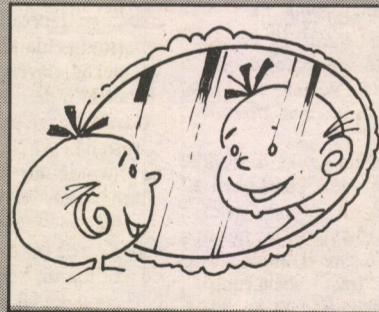
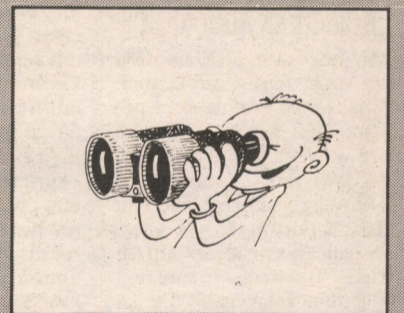
RIZGAR • 7 salî / Stockholm

ZELAL • 8 salî / Uppsala

BIXWÎNE Û LÊ BIGERE

• DÛRBÎN

• NEYNIK

• ŞIMIK

• XOX

• FANOS

• GORE

Destpêka Dibistanê

Kele kela germa havînê, tirpan kişandin, xûdan retin zûda hatibûn birkirin. Bider li erdê radibûn. Gera ser ziyaret û seyrangehan xilasbibûn. Giha hatibûn cotkirin, ka kişandibûn merkan. Genim hatibûn şuştin, li ber eş ketibûn dorê. Hirî hatibûn şuştin, bo zivistanê çikirina xaliçe û emeniyan avitibûn hobrrê. Dê û xûşkan cêluzê bûk û zavan bi kêfa dilê xwe xemilandibûn. Zaxîra zide, pener, rûn, toraq û çîcalên zozanan bi bahakî erzan, li bajaran hatibûn firotin. Piraniya perê wan ketibû birika avket cenderme û hekîman, bi bermaya wan peran ji nift, şekir, çay, ji nexaşan ra derzî û derman hatibûn kirinê.

Payizbû qirse ketibû erdê, sibê zû û evara sermê meriya dişewitand. Cotkar derdiketin cotê payizan. "Bextê te da me" wextê çenga xwê ya sifte di mêzera taxim da dikirin digotin, "ewa para teyr û tûyan" ya du para mişk û meran, nizanîm, para qjjik û qertelan, çenga şes û heftan ra, "yeqînbin bi denekî nerm" hinekan bo dilketiyên xwê, hinekan bo dergistiyên xwê, hinekan bo nexaşên xwê, hinekan ji bo hatina zarokên, xastinê dilê xwê digotin lê belê disa ji keda wan, yê mezin, dikete birika hinekên din.

Edî destpêka dibistanê bû. Derva teqe teqa xedeme û sobê bû, hundur da piste pista zarokan bû. Wextê tirêjê tavê rin dida hundir qedera bîst û bistûpeçê dihatin xuyanê, wextê tirêjê Tavê dicirûsî qedera panzdeh hevan dihatin xuyanê. Zor sisê sisê, çar çar li pişt masan rûniştibûn, serê gişka rûtkiribûn, serê hinekan bi meqesê yê hinekan ji bi makîna seriyan kurkiribûn. Serê hinekan ji nu kirkiribûn piç hi li ser pastiya wan dihat xuyanê. Ustiyê herêkî wan da mizereke reş derdakiribûn, li

xeneqa wan ji pastike sipî alandibûn. Zarên qizî di nav wan elementan da disa ji bedew dihatin xuyanên, lê zarên kurî; te digot mişkên reşên ketine êmbara eş. Xedeme çiqasî mase û kursiyên paqîşkiribû disa ji bîna zirçê ji dibistanê dihat. Zaran qelem û defterên xwê nişanê hevdu dikirin. Şero belgên deftera xwe yeko yek vedilar lê dinhiri, xilasdibû careke din serî da despêdikir. Qederek bû Zeko dixast guhê wî da tişteki beje, Şero lê zivirî got "çi kewte kewta teya çaw?" Zeko "Kuro bîna zirçê ji Mamoste tê" Zaran ji zimanê Mamoste tişteki femnedikirin. Mamoste pir hirs dibû li texte dixist zaran dengê xwe dibirî Mamoste dest bi xebêrdanê dikir, lê belê zaran tişteki jê femnedikir, hedî hedî dest bi çivte çivte dikirin, çivte çivte wan berekê va zêde dibû dengê Mamoste di nav çivte çivte wan da inda dibû. Mamoste seheta xwe dinhiri nedibû, "kam-baxê zeman ji derbas nedibû" Şalê xwe hevraz dikîşand nedibû, pastiya xwe sibstidîkir nedibû çakête xwe derdixist carek din xudikir nedibû. "Xulese, çekên wî ji gura wî nedikirin lo..."

Êvarê wexta bavê Şero ji cot zivirî ji Şero pirsî: "Kuro tu îro li dibistanê çi hînbûyî?" Şero ji bavê xwe re got: "Here serê odê bisenê" bavê wî çû serê odê sekini. Şero bavê xwe nehirî biriyên xwe civdandê hev, wextê bîna xwe hildida bifila wî mîna bifila kirgûşkan dilipitî, diran xwe givêşt û got: "Gel buraya eşek oğlu eşek!"

Fayiqê Wardê
Almanya

salname 88
derket • çikti

salname 1988
KOMAL

Navnişana xwestinê
Postlagerkarte 016217 B
41 Duisburg 1 - BRD

YENİ ÇIKTI

İsteme Adresi;
KOMKAR
Burgunderstr. 35-37
5000 Köln 1-BRD

YENİ ÇIKTI

İsteme Adresi;
TÊKOŞER
Rue Bonnels 4
1030 Bruxelles
BELGIEN

GELO AMACA KOVARA "AYRE" ÇI YE?

Li welatên dereke gava ku yek ji meriv dipirse: Tu ji kur î? Meriv dibêje ku: Ez ji Kurdistanê me! Dîsan xwediyê pirsê dibêje: Ji kîjan beşê? û hwd.

Belam gava ku meriv bala xwe dide Kurdistanê, neteweyê Kurd li gelek eşîr û devok û rêçik û baweriyên olî ji hevdu cuda cuda bûye. De lê belê ev tevek Kurd in, ax û wargeya wan Kurdistan e û yek neteweyek in. Lê ya herî girîng ev e, ku meriv ji bir nebe: Koledarên me van tiştana di layê xwe de bikar tîne, jê feyda dike û li hember doza serxwebûnê diçikîne. Me-sele ji salên 1925 an hetanî 1938 an, çî serhildaneke li herêma Dêrsimê ku bûye, hikûmata Tirkîyê di van herêman din de vê propaxandê dikir: Xelkê Dêrsimê ne ku ji bo Kurayetiye serî hildane. Ew tevek kafir in û daxwaza hatina Rûs dikin ku bête nav me û welat vegire! Ev propaxandê ji di nav Kurdên sunî de çiyekî girîng digirt: Çima ku Kurdên li Dêrsimê rêçika olî Elewîtiyê dimeşandin. Încar Kurdên din ji Sunîtiyê dimeşandin.

Di van salên dawî de, nemaze (12.9.1980) Cunta Faşist a Tirkîyê ku hat, neteweyê Kurd ev fikr û ramana olperandî û rêçikên wek Şeî, Sunî çirand, diherand û tek bi tenê amaca neteweyî û Kurdistanîyê girt. Çi bisilman, çî file, çî Elewî, çî Sunî û çî wekî din avêtin paş kewaran û bi hindikayî be ji, destên biratî û xwebixweyîtiyê dane hevdu. Belam ev yek gelekî li zora Cunta Tirkîyê hat. Ev car we jî, stratejî û dek û fenên xwe guhîrand, tiştên nû nû û xam doranî, rêxistinên Kurdî ji hevdu bela-wela kir û hejî dike! Cunta bi vê yekê tenê ji qayil nebû. Încar em bala xwe bidin belgeyekê ku ji "Adalou Basın Birliği Genel Merkezi" yê hatiye bi dest-xistin û roja 9 ê Axistosê 1985, di rojname TURKİYE POSTASI yê de ji hatiye weşandin, wiha dibêje:

"Li gor hinekan Kurd hiç tune ku tê gotin ji, lê di asasê xwe de rastiyekî tê zimên.

Ji xelkê herêmê re dixwaze Kurd, dixwaze Kurmanc, yan Zaza, yan ji Guran bête gotin, tişteki ku bê guhartin tune ye. Sixwe xelkê bi her awaşî ve xasiyeta çanda Tirkî dikîşîne û dijî. Ji ber vî awayî Tirk e."

Helbet çawa ku dizimanê her netewe û miletekî de gelek devok û şax û per hene, béguman di kurdî de jî ew hene. Xasma netewê Kurd ji ber bindestî û jîhevketina Kurdistanê ev yek tîneka giran kiriyê, birinê xedar vekiriyê, nemaze li beşa di Tirkîyê de serobino kiriyê.

Du sal berê min li seminereka zimanê Kurdî li dor 15 rojan domand. Dersdarê me Ferhad bû. Ewî wan agahdariyên li jêr dane me:

Beşa IRANÎ ji grûba Hind-Awrûpî ye. Ev beş ji di nav xwe de di beşê par: 1-Farîsî, 2-Tacîkî, 3-Sogdî, 4-Belûçî, 5-Reştî, 6-Kurdî

Încar zimanê Kurdî ji di nav xwe de dibe çar şax:

1-Kurdiya Bakûr, 2-Kurdiya Başûr, 3-Kurdiya Navro û Başûr, 4-Goranî

Ev her çar şaxên ku me gotî, her yek ji wan li ser gelek per û şaxan ji koka xwe dikîşin. Bi tevayî 22 ne. Lê dibe ku zêdetir bin jî. Ew ev in:

- 1-Beyazîdî, (Hekarî), Şemdinanî, Botanî, Bedinanî, Rojava.
- 2-Mukrî, Soranî, Ardelanî, Silêmanî, Germiyânî.
- 3-Lurî, (Feylî), Bextiyarî, Memesani, Kelhurî, Lekî, Kehgalu.
- 4-Goran, (Hewramî), Barelanî, Zaza.

ÎNCAR ROJEV ÇI YE?

"Dimilî ne Kurd in û zimanê Dimilîkî jî ne diyalekta Kurdî ye". Berpirsiyarê kovara AYRE Ebubekir Pamukçu hevpeyvîna ku bi kovareka li Tirkîyê derdikeve re kiriyê, wiha gotiyê:

"Ya rastî ez Dimilîkî lehçê tu zimanekî nabînim. Li gorî min Dimilîkî jî wek hemû zimanan zimanek e. Di nav zimanên dinyayê de cihê wî ji zimanê famîla Hint-Avrûpa, şaxê Aryanî ye."

(Kovara "İkibine Doğru, hejman: 36, rûpel: 52)

Û disanê di belavoka AYRE MEC-MUAYA ZIWANÎ benda 4 an de, bi zarê Tirkî nivîsiye ku:

"AYRE bi rîya wan ditînen, ku AYRE mucedela Kurdistanê ji hev dixê, îtbar nake..."

Û di hejmara 13-1987 kovara AYRE de jî vê tabloya li jêr nivîsiyê:

XELQ
Alman
Dimilî
Ermenî
Farîsî
Gurcî
Kurdî
Orîsî
Tirkî
Yunan
Ereb

AŞMÎ
Çile
Sebet
Awdar
Nisan
Gûlan
Hezîran
Temuz
Axûstos
Eylul
Payizo Verên
Pyizo Peyên
Kanun

Wekî din ji kovara AYRE qaşo behsa çand û edebiyata "Dimilîkî" kiriyê û yek ji wan çiroka "Alîk û Fatîk'a" nivîsiye. Béguman gava ku ez piçûk bûm û di pêşa dapîra xwe de rûdiniştîm, ev çiroka "Elîk û Fatîk" bi dehcaran ji min re hatiyê gotin. Kurtiya çirokê ev e:

-Elîk û Fatîn xwebira bûn. Diya wan dimre û damariyek (jinbav) tê ser wan. Ew li ber destê damarî yê gelekî miûz dibin û perîşanyê dibînin. ROjekê jinbav wanakan dişîne kerengan Tûrikê wan qul e, çî kerenga dixinê de, dikeve erdê û nabînin. Li wan dibe şev, herdu xwe li agire-

kî digirin û diçin. Leqayî pîreka cinan dibin... Ez bawer im ku ev çirok wê li her çap perçeyên Kurdistanê jî hebe û her Kurdek jî dizane.

Ji bil vê yekê jî, di kovara "İkibine Doğru" de E. Pamukçu navê hinek nivîskarên Kurd jî daye, angî ew jî, wek wî li ser zimanê "Dimilîkî" kar dikin û îmaja ku wek difikirin beyan kiriyê. Û li Tirkîyê jî kar û barên li ser zimanê "Dimilîkî" tê meşandin, gotiyê. Yek ji wan nivîskarên Mamisanîj e.

Încar em veşerin ser Mirze Malmisanîj nama ku derheq kovara AYRE de ji kovara "İkibine Doğru" re şeyandiyê, wiha dibêje:

"...mirzeyê webuhtî (yönetmen) yê kovara AYRE wekî din tu lehçekî kurdî ji nizane, ew çawan gihaştiyê vê baweriyê? Ji me re mesela meraqê ye..."

Herweha çawa ku behsa pirtûka P. Lerch jî kiriyê, ewî xwendiyê ne xwediyê nizanîm, eger ku xwendibe, ji devê Lerch li dormedarê Palo ku Dikilîyan (Zaza) ji xwe re Kird (Kürt) digotin, xwedîva ku bizanibûya. Rewş ku ev e, xwediyê AYRE mîrze Ebubekir Pamukçu ku dibêje, Dimilî lehça kurdî nîne, bi rastî ev yek meriv difikirîne." (Kovara "İkibine Doğru" hejmar: 45, rûpel: 4)

Încar derhaq, ka Zazakî şaxekî kurdî ye yan na de, emî kovarê hevpeyvîna bi Ehmêd Zekî Okçuoglu re jî kiriyê. Ewî wiha bersiv daye:

"Dîtina AYRE ku gotiyê, Zaza ne Kurd in jî û ne Tirk in jî, hiç belgeyekî zanistî danexistiyê holê..."

Di vî warî de çawa ku dirokvanê navdar Mînorokî gotiyê: Wek lehçeyên Kurdî yê din Zazakî jî yek e...

Çawa ku diyar e ji gelşa Kurdî re Zazan bêtirîn tîne dane. Di qirnê dawîn de çawa ku tê zanîn û me xwendiyê, bûyerên herêmê yê herî girîng, di selhildana Koçgîrê, Şêx Seîd û Dêrsimê de peşkêşiyê Zazan kirine. Şêx Seîd û Seyîd Rîza bi xwe jî Zaza ne. Meşele, himdarê Partiya Demokrat a Kurdistan Fayîq Bûcaq bû û di pey de sekretarê giştî Seîd Elçî bû. Ev herdu bixe ji Zaza ne."

(Kovara "İkibine Doğru" hejmar: 36, rûpel 54)

Behtar Dr. M. Nûrî Dêrsimî di pirtûka xwa ya bi navê "Haturatim" de nivîsiye ku "Li gor gelek nivîskar û dirokvanan Kurdên li Tirkîyê bi sê beşan ji hev cuda disin. Ev yek jî, ihtimala nuqteya zimên e. 1-Baba Kurdî, 2-Kurmanc, 3-Zaza"

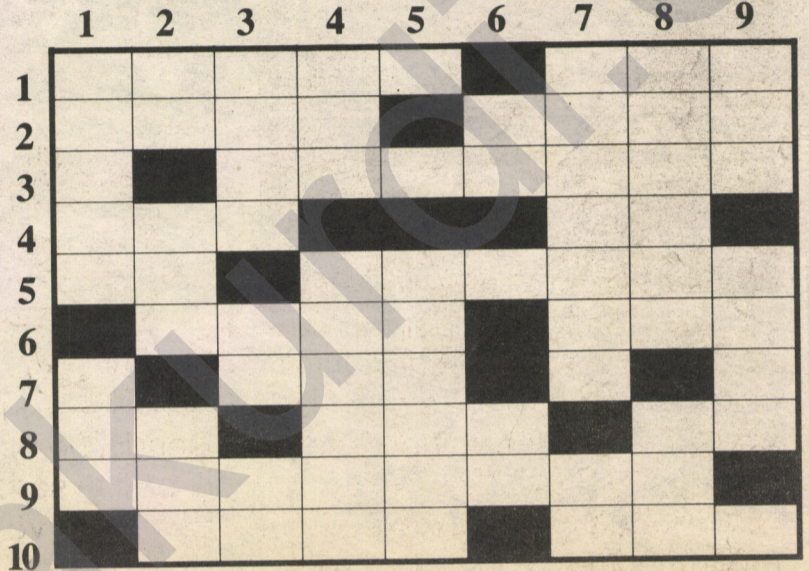
Încar gelo amaca kovara AYRE çî ye? Ku hej nû derkete holê!

Lê, madek ku reş ev e. Li vir pîrsekî serê meriv:

Gelo berpirsiyarê kovara AYRE di mala xwe de bi "Dimilîkî" dipeyîve yan na?

Diljar Bêwar/Swêd

ABONE BE
ABONE BIBÎNE!
PG; 26533-0

amadekar: ROMAN

RASTEÇEP ★★★★★★

1- Navê guzê yan jî dendikê guzê... Firebûna tiştan re tê gotin

2- Navê Mehek... Xort û keçên bê zewac re tê gotin (berewajî) 3- Kesên ku şer dike (berewajî) 4- Xwendina tipekê kurdî... Bi tirkî leşker 5- Bawerîya manevî, dîn (berewajî)...

Hêz, hereket (berewajî) 6- Pak, baş, paqij (berewajî)...

Lihevhatin 7- Navekî 8- Ji kesên duemîn re tê gotin (berewajî)...

Ji tavê re tê gotin... Reqamek (berewajî) 9- Mezinekê Kurdî, ku di sedsala 16 an de jiyaye 10- Çêlqan ji behsakin... Ji kaxizê cigarê re tê gotin.

SEREJÊR ★★★★★★

1- Wêran, xirabe... Bajarekê 2- Nefer (berewajî)...

Ducar (berewajî)...

Hiç (berewajî) 3- Ciyê ku av jê derdikeve... Bêjeyî neyînî... Ji agir re tê gotin 4- Navê rêxistinekê li Îrlanda-

yê... Siniyê mezin (berewajî) 5- Navê qitayekê (berewajî) 6- Tipekê Kurdî... Erd 7- Kesên ku dikeve navberê kesên ku li hev dixin, yan jî kesên navberê du kesan... Birayê bav 8- Zana, jihatî (berewajî)...

Îro daxwaziya hemû hêzên Kurdî (berewajî) 9- Rengekê... Xof.

BERSIVÊN XAÇERÊZA DI HÊJMARA 27 AN DE

S	★	T	A	T	A	R	★	I
O	★	A	V	Î	★	U	R	★
R	★	E	Z	A	★	A	H	★
★	R	I	K	★	X	★	V	A
N	A	★	L	★	L	A	★	S
Î	S	A	M	★	K	★	★	★
L	★	R	U	P	E	L	E	K
A	M	Î	★	S	★	Î	R	U
T	L	★	S	R	E	B	★	E
S	E	R	S	E	R	Î	★	T

ABONE

6 MEHÎ • 6 AYLIK

SALEK • YILLIK

Tarih / Dîrok.....

NAV / PASNAV
İSİM / SOYİSİM

NAVNIŞAN
ADRES

240	Skr
240	FF
60	DM
72	G
1440	BF
60	Sfr
24	£
35	\$
480	S

Hûn dikarin heqê aboneti li ser hesaba GILALA AB Postgîro 26533-0 Stockholm razin û sûretê jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

KURDISTAN PRESS

Kurdisk Tidning
Utkommer varannan vecka
Nummer; 28 (20)
11 December • Kanûn 1987

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332
Teknisk sekreterare
S. SERDAR, 08-984743
Administration-Prenumeration
B. AZAD, 08-298332

Postadress: Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress: Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf: 1461 8-29 83 32
Telex: 131 42 ANK S
Telefax: 08-29 50 56
Bankgiro: 343-5559
Postgiro: 2 65 33-0
Tryckeri: Idrottsbladet / Södertälje

ROJEVÊ HER DEMÊ YÊN CIHANÊ

CIVÎNA BILIND

1959

Eisenhower û Kruşçev

1961

Kenedy û Kruşçev

1967

Johnson û Kosîgîn

1972

Nikson û Brejnev

1974

Ford û Brejnev

1979

Carter û Brejnev

Gorbaçov û Reagan • 1987

Stockholm • ANK

Li gor dirokzanan, cara yekemîn li ser rûye erdê civîna bilind de nabêna Hz. Sileyman û melîka wî Belkis de hatiye pêkanîn. Li aliyê din jî, peymana mirovaniyê ya herî girîng di nabêna Misir û Împaratoriya Etiyan de, berî mîladê di sala 1280 an de bi imzekirina belgeyê hatiye pêkanîn. Lê, Serokwezîrê Îngîltere Churchill cara yekemîn ev gotina ha civîna bilind, bo runiştina duduyan jî çend serokên dewletan bi hev re bi kar aniyê. Wîna runiştina xwe û ya serokê DAY, W. Roswalt ku di sala 1943 an de pêkhat, bi navê "Civîna Bilind" bi nav kir. Ji sala 1943 an û pê ve, ji kêmanî salê carekê serokên Yekîtiya Sovyet û yên DAY civînên bilind pêkanîn. Ta sala 1961 an de ji xeynî ya Eisenhower-Khrushçev ku di sala 1956 an de pêkhat di van tev civînên bilind de pêşkeşên tevek Dewletên Hevkar(müttefik) jî amade dibûn.

Bi civîna bilind ya ku di nabêna Kenedî û Khrushçev de di sala 1961 an de li Viyana hate pêkanîn û pê ve çaxê civîna bilind ya "du serokan" jî dest pê kir. Bi vî tehrî jî ew civînên berê ku Fransa û Îngîltere jî amade dibûn teva bû.

Ta niha jî 16 van civînên bilind, 10 di nabêna pêşkeşên YS û DAY de hatiye pêkanîn.

Dirokzanên ku li ser van civînên YS û DAY lêkolînê dikin gelek caran bo gelek waran û herweha ji bo bûyereke ku ji nijkê ve ji encamên van civînan derkeve dîtînen xwe didin xwiyakirin. Lê, bo gihîştina dîtîneke giştî û dawî jî lezandîne nakin.

Li ser başbûn û xerabbûna van runiştina jî kesên pispör (expert) jî bûne du alî. Di vî alî de dirokzan jî dîtîneke giştî nadin. Li gor dîtîna wana, divê çaxê ku ev bûyer pêkhatin bêne ber çavan.

Divê, rewşa cihanê ya giştî û herweha jî dayîn-standînen berî û piştî van civînên bilind jî hesab bikê. Dîsa li gor wana -ji xeynî civînên halê ku di çaxê şer de çêbûne- daxwiyakirina serketin û neserketina van runiştinan jî ne hesayê! □□

Dosyeya Kurt Waldheim wînda bûye?!

ANK • Servîsa Guhdarkirinê

Li gor nûçeyekê rojname Emerîkî Newyork Post ku di hejmara roja sêşemê de hatiye nivîsandin; 433 dosyayên sûcên şerî ku li Yekîtiya Miletan (YM) dimînin wînda bûne.

Li gor berpirsiyarê arşîvê ya YM Alf Erlandsson: ji 8100 dosyayan, 433 wînda ne. Dosyaya ku sûcê Sekreterê Kevin ye YM û herweha vê gavê serokê Dewleta Avusturya Kurt Waldheim jî di nava wan dosyayên windabûyî de ye. Sûcê wî jî alî Dewleta Yugoslawî ve hatiye belgekirin.

Li gor berpirsiyareke Israîlê ku di komîsyona YM de kar dike û li ser vê bûyera K. Waldheim lêgerîne çêdike; "windabûna van dosyan kompleke bo weşartina vê bûyerê ye."

Li aliyê din jî komîsyoneke din heye ku li ser jiyana K. Waldheim di çaxê şerê cihanê yê dîyemîn de lêgerîne dike. Li gor vê komîsyonê ku pîrekên du serbazan dibêjin di çaxê şerê duyemîn yê cihanê de K. Waldheim li Balkan fermandariya hêzekî şerî dikir. Wîna fermana rêkirina mirinê ya bi ser hezar musewî yan daye. □□

Zabitê Nazî û sekreterê Yekîtiya Miletan

• KURT • KURT • KURT • KURT

Filistîn: Berî çendekê Felêstîniya êrişeke birin ser Israîl û 6 leşker hatin kuştin. DAY û çend devletên roava gazî Israîl kirin, ku bersiva vê êrişê nede. Li gor çend dîtînen roava di vî çaxê ku Reagan-Gorbaçov bi hev re rûniştînekê çêdikin, ger Israîl bersiva vê êrişê bidê wê rewşa niha hê nexweş be. Israîl bo vê êrişê dewleta Surî suçdar kir.

Filipîn: Piştî çend mehan li çend bajaran Filipînê wê hilibijartin çêbin. Berpirsiyarên hikûmeta Filipînê çaxê vê hilibijartinê pêş da xist. Sedema wê jî, çend bûyerên ku li dijî zanyarên dewlete çêdibin, da xwuyakirin.

Kampanya hilibijartinê jî sêşema borî pê ve dest pê kiriye, lê ji çêbûna çend bûyerên bo hilibijartinê jî ji kêmahî 10 kes hatin kuştin.

Basra: Gemiyên şerrî yên li başûrê Îranê êrişeke birin ser du tankerên petrolê. Di yekî wana de kesekî Danîmarkî hate

kuştin û di tankera din de jî agir vêket. Gemiya ku şewitî barê xwe gaz bû û ji Suudiyê dihat.

Nikaragua: Kontrayên Nikaragua bo 6 heftiya sekinandina agir

xwestin. Lê serokê dewleta Nikaragua Danîel Ortega ev daxwaza wana red kir.

Li gorî dîtîna wîna ev daxwaza wana dîtîna kesên herî paşverû yên kirdayetiya Reagen' in û ew dixwazin bi vî awayî lêgerîn û daxwaza hikûmetê Nikaragua bo agir sekinandîneke rastî sabote bikin.

Sri Lanka: Li rohilatê Sri Lanka şerrekî di navbêna hêzên Hindî û gerîllayên Tamîl de pêkhat. Di vî şerrî de, 28 kes hatin kuştin.

Li gor nûçeyên leşkerî yên Sri Lanka, sedema vî şerrî ew e, ku Velechinaw endamên "Rêxistina Pilingên Tamîl Eelam" kemîn danîbûn bo konvoyekî leşkerî ya Hindê.

Li gorî nûçeyan jî wan kesên hatin kuştin 10 sivil in 17 jî leşkerên Hindê ne.